

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»
ОДЕСЬКИЙ ІНСТИТУТ**

Кафедра управління, фінансів та адміністрування

«До захисту допущено»

Завідувач кафедри _____
(підпис)

к.е.н., доцент кафедри
Мінакова Олена Олександрівна
(вчене звання, науковий ступінь, ПІБ)

« ____ » _____ 2026р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
на тему: «Формування системи ефективного корпоративного
управління»**

Виконав:

студент групи ІН18-9-22-Б1УБ(4,0д)
(шифр групи)

Освітньої програми: «Менеджмент»

Спеціальності: 073 Менеджмент
(код і найменування спеціальності)

Шокот Василь Олегович
(ПІБ студента)

(підпис студента)

Керівник: д.е.н., доцент, професор кафедри

Казарян Генріх Генріхович
(вчене звання, науковий ступінь, ПІБ)

(підпис наукового керівника)

2026 р.

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩІЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»
Одеський інститут
Кафедра управління, фінансів та адміністрування

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський) рівень

Спеціальність: 073 Менеджмент

Освітня програма: «Менеджмент»

«Затверджую»

Завідувач кафедри _____

(підпис)

к.е.н., доцент кафедри Мінакова О.О.
(вчене звання, науковий ступінь, ПІБ)

« ____ » _____ 2026р.

Завдання
на кваліфікаційну роботу студента
Шокота Василя Олеговича
(прізвище, ім'я, по батькові)

1.Тема кваліфікаційної роботи «Формування системи ефективного корпоративного управління»

2. Керівник кваліфікаційної роботи: д.е.н., доц., проф. кафедри Казарян Г.Г.
(посада, науковий ступінь, вчене звання)

2. Строк подання студентом кваліфікаційної роботи на попередній захист:
Травень 2026 р.

3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи (рекомендовані науковим керівником та відповідним методичним забезпеченням /окремі аспекти роботи, обсяги роботи/)

Нормативно-правові акти України у сфері корпоративного управління та банківської діяльності; офіційні статистичні дані Національного банку України; фінансова та нефінансова звітність АБ «УКРГАЗБАНК»; наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених з питань корпоративного управління; міжнародні стандарти та рекомендації OECD і Базельського комітету; аналітичні матеріали щодо розвитку банківської системи України.

У роботі досліджено теоретичні засади формування системи корпоративного управління, проведено аналіз сучасного стану корпоративного управління у банківському секторі України, здійснено оцінювання ефективності системи корпоративного управління АБ «УКРГАЗБАНК» та розроблено практичні рекомендації щодо її вдосконалення в умовах сучасних економічних викликів.

Обсяг кваліфікаційної роботи становить 71 сторінку друкованого тексту, включає таблиці, рисунки та список використаних джерел із 71 найменування.

4. Необхідний графічний та аналітичний матеріал за темою дослідження у 13 таблицях та 12 рисунках.

5. Календарний план виконання кваліфікаційної роботи

№	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Строки виконання		Примітки
		Планові	Фактичні	
1	2	3	4	5
1.	Збір та опрацювання наукових джерел і нормативно-правової бази	грудень 2025	грудень 2025	Проведено аналіз літератури
2.	Вступ	січень 2026	січень 2026	Узгоджено з науковим керівником
3.	Розділ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПОБУДОВИ СИСТЕМИ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ	січень 2026	січень 2026	Теоретична частина завершена
4.	Розділ 2 АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ТА ОСОБЛИВОСТЕЙ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ У БАНКІВСЬКОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ	лютий 2026	лютий 2026	Проведено аналітичні розрахунки
5.	Розділ 3 НАПРЯМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ В БАНКІВСЬКОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ НА ПРИКЛАДІ АБ «УКРГАЗБАНК»	березень 2026	березень 2026	Розроблено практичні пропозиції
6.	Висновки	квітень 2026	квітень 2026	Сформовано підсумки дослідження
7.	Оформлення списку використаних джерел	квітень 2026	квітень 2026	Перевірено відповідність вимогам
8.	Подання роботи на перевірку науковому керівнику	квітень 2026	квітень 2026	Роботу подано
9.	Попередній захист кваліфікаційної роботи	травень 2026	травень 2026	Допуск до захисту

АНОТАЦІЯ

Шокот Василь Олегович. *«Формування системи ефективного корпоративного управління» - Рукопис.*

Кваліфікаційна робота на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» - Одеський інститут ПрАТ «ВНЗ «МАУП». Одеса, 2026.

Актуальність теми дослідження зумовлена необхідністю адаптації вітчизняних підприємств і банківських установ до сучасних викликів, серед яких воєнно-економічна нестабільність, підвищені ризики функціонування бізнесу, посилення вимог до прозорості діяльності та впровадження міжнародних стандартів корпоративного управління. Ефективна система корпоративного управління забезпечує збалансованість інтересів власників, менеджменту та інших зацікавлених сторін, сприяє підвищенню довіри інвесторів і зміцненню фінансової стійкості підприємств.

Метою кваліфікаційної роботи є узагальнення теоретичних положень і розробка практичних рекомендацій щодо формування ефективної системи корпоративного управління.

Методологічну основу дослідження становлять загальнонаукові та спеціальні методи, зокрема аналіз і синтез, логічне узагальнення, порівняльний аналіз, а також статистичні та графічні методи обробки інформації.

Ключові слова: *корпоративне управління, банківська система, корпоративний контроль, ризик-менеджмент, ESG-банкінг.*

ANNOTATION

Shokot Vasyl Olehovych. *«Formation of an Effective Corporate Governance System» — Manuscript.*

Qualification thesis for obtaining the educational qualification level of Bachelor — Odesa Institute of PJSC "Higher Educational Institution "IAPM" (Interregional Academy of Personnel Management). Odesa, 2026.

The relevance of the research topic is determined by the necessity for domestic enterprises and banking institutions to adapt to modern challenges, including military and economic instability, increased business operational risks, stricter transparency requirements, and the implementation of international corporate governance standards. An effective corporate governance system ensures a balance between the interests of owners, management, and other stakeholders, contributes to increasing investor confidence, and strengthens the financial stability of enterprises.

The purpose of the qualification thesis is to generalize theoretical provisions and develop practical recommendations for the formation of an effective corporate governance system.

The methodological basis of the research includes general scientific and special methods, in particular analysis and synthesis, logical generalization, comparative analysis, as well as statistical and graphical methods of information processing.

Key words: *corporate governance, banking system, corporate control, risk management, ESG banking.*

ЗМІСТ

ВСТУП	6
 РОЗДІЛ 1	
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПОБУДОВИ СИСТЕМИ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ	9
1.1. Економічна сутність та еволюція концепції корпоративного управління	9
1.2. Сучасні моделі та інституційні підходи до організації корпоративного управління	12
1.3. Архітектура корпоративного управління банківських установ та ключові елементи її функціонування	16
 РОЗДІЛ 2	
АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ТА ОСОБЛИВОСТЕЙ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ У БАНКІВСЬКОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ	23
2.1. Оцінка організаційних засад корпоративного управління в банківських установах України	23
2.2. Організаційно-економічна характеристика та стратегічні напрями діяльності АБ «УКРГАЗБАНК».....	38
2.3. Оцінювання ефективності системи корпоративного управління АБ «УКРГАЗБАНК»	43
 РОЗДІЛ 3	
НАПРЯМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ В БАНКІВСЬКОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ НА ПРИКЛАДІ АБ «УКРГАЗБАНК»	51
3.1. Удосконалення системи корпоративного управління АБ «УКРГАЗБАНК» в умовах сучасних економічних викликів	51
3.2. Оцінка ефективності запропонованих заходів щодо вдосконалення корпоративного управління АБ «УКРГАЗБАНК»	57
 ВИСНОВКИ	63
 СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	67

ВСТУП

Сучасний етап розвитку економіки України характеризується високим рівнем невизначеності, трансформаційними процесами та посиленням інтеграції у європейський економічний простір. У таких умовах особливої актуальності набуває формування ефективної системи корпоративного управління, яка виступає ключовим чинником забезпечення стабільності, прозорості та результативності діяльності суб'єктів господарювання, зокрема у фінансовому секторі.

Актуальність теми дослідження зумовлена необхідністю адаптації вітчизняних підприємств і банківських установ до сучасних викликів, серед яких воєнно-економічна нестабільність, підвищені ризики функціонування бізнесу, посилення вимог до прозорості діяльності та впровадження міжнародних стандартів корпоративного управління. Ефективна система корпоративного управління забезпечує збалансованість інтересів власників, менеджменту та інших зацікавлених сторін, сприяє підвищенню довіри інвесторів і зміцненню фінансової стійкості підприємств.

В умовах реформування банківської системи України та її поступової гармонізації з європейськими нормами питання вдосконалення корпоративного управління набуває стратегічного значення. Недосконалість механізмів корпоративного контролю, слабка координація між органами управління та недостатній рівень управління ризиками можуть призводити до зниження ефективності діяльності банківських установ і підвищення їх вразливості до зовнішніх шоків. Саме тому дослідження шляхів формування ефективної системи корпоративного управління є важливим як з наукової, так і з практичної точки зору.

Теоретичні та прикладні аспекти корпоративного управління активно досліджуються вітчизняними та зарубіжними науковцями. Значний внесок у розвиток цієї проблематики зробили українські дослідники, зокрема Н. Бутенко, В. Євтушевський, К. Ковальська, Т. Савченко та інші. Водночас

питання адаптації міжнародних підходів до національних умов, а також формування ефективних механізмів корпоративного управління у банківській сфері потребують подальшого наукового осмислення.

Метою кваліфікаційної роботи є узагальнення теоретичних положень і розробка практичних рекомендацій щодо формування ефективної системи корпоративного управління.

Для досягнення поставленої мети у роботі визначено такі **завдання**:

- дослідити економічну сутність і зміст корпоративного управління;
- систематизувати сучасні підходи до побудови систем корпоративного управління;
- охарактеризувати структуру та ключові елементи корпоративного управління у банківських установах;
- проаналізувати особливості організації корпоративного управління в українських банках;
- здійснити аналіз діяльності АБ «УКРГАЗБАНК»;
- оцінити фінансовий стан банку за 2023–2025 роки;
- визначити напрями вдосконалення системи корпоративного управління;
- розробити пропозиції щодо підвищення ефективності оцінювання якості корпоративного управління.

Об’єктом дослідження є процес формування системи корпоративного управління у банківській установі.

Предметом дослідження виступає сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів забезпечення ефективності корпоративного управління.

Методологічну основу дослідження становлять загальнонаукові та спеціальні методи, зокрема аналіз і синтез, логічне узагальнення, порівняльний аналіз, а також статистичні та графічні методи обробки інформації. Використання зазначених методів дозволило забезпечити комплексний підхід до дослідження проблематики корпоративного

управління.

Інформаційною базою роботи є нормативно-правові акти України, зокрема документи Національного банку України та Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, міжнародні стандарти корпоративного управління, офіційна звітність банківських установ, а також наукові праці вітчизняних дослідників.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості використання запропонованих рекомендацій для вдосконалення системи корпоративного управління банківських установ, підвищення ефективності їх діяльності та зміцнення конкурентних позицій на фінансовому ринку.

Структура кваліфікаційної роботи обумовлена метою та завданнями дослідження і складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. У першому розділі розглянуто теоретичні засади корпоративного управління. Другий розділ присвячено аналізу практичних аспектів функціонування системи корпоративного управління на прикладі банківської установи. У третьому розділі розроблено рекомендації щодо її вдосконалення в сучасних умовах господарювання.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПОБУДОВИ СИСТЕМИ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ

1.1. Економічна сутність та еволюція концепції корпоративного управління

У сучасних умовах розвитку національної економіки України, що характеризується структурними трансформаціями, посиленням інтеграційних процесів з Європейським Союзом та впливом воєнно-економічних викликів, особливої ваги набуває питання формування ефективних систем корпоративного управління. Від їх якості залежить не лише результативність діяльності окремих підприємств, а й стабільність фінансової системи держави в цілому.

Поширення корпоративної форми організації бізнесу обумовило активне використання категорії «корпоративне управління» як у науковій літературі, так і в практиці господарювання. Виникнення цього поняття тісно пов'язане з еволюцією корпоративних структур, які забезпечують концентрацію капіталу, ефективне управління ресурсами та можливість залучення інвестицій через фондовий ринок. Саме корпорації стали ключовими суб'єктами сучасної економіки, оскільки дозволяють поєднати інтереси різних груп власників і забезпечити масштабування бізнесу [5].

Історично термін «корпорація» походить ще з римського права, де він використовувався для позначення об'єднань осіб, які діяли як єдине ціле. З розвитком економічних відносин це поняття трансформувалося і сьогодні охоплює широкий спектр організаційних форм, включаючи акціонерні товариства, холдингові структури та фінансово-промислові групи [15]. У сучасному розумінні корпорація виступає як складна соціально-економічна система, що поєднує інтереси власників, менеджерів і зовнішніх

стейкхолдерів.

У наукових підходах корпорація розглядається з різних позицій. З економічної точки зору вона є формою організації виробництва, яка забезпечує ефективне використання ресурсів і досягнення синергетичного ефекту. З правової точки зору корпорація визначається як юридична особа, що функціонує на основі статутного капіталу та має визначену систему управління. Соціальний підхід акцентує увагу на взаємодії учасників корпорації та формуванні корпоративної культури [2].

Відповідно до чинного законодавства України, корпорація трактується як об'єднання підприємств, створене на основі координації їх діяльності та спільних економічних інтересів, із делегуванням окремих управлінських функцій централізованим органам управління [22]. Таке визначення підкреслює важливість інтеграційних процесів та узгодження інтересів учасників корпоративних відносин.

У сучасній економічній теорії відсутнє єдине трактування сутності корпоративного управління, що пояснюється складністю цієї категорії та багатогранністю її проявів. Більшість наукових підходів сходяться на тому, що корпоративне управління є системою взаємовідносин між власниками, менеджментом та іншими зацікавленими сторонами, спрямованою на досягнення стратегічних цілей підприємства та забезпечення ефективності його діяльності [30].

У зарубіжній науковій думці корпоративне управління розглядається як інструмент забезпечення ефективності функціонування компаній через механізми контролю та стимулювання управлінської діяльності. Основна увага приділяється питанням захисту прав інвесторів, підвищення прозорості діяльності та мінімізації конфліктів інтересів між власниками і менеджерами [39].

Зокрема, у межах сучасних підходів корпоративне управління визначається як:

– система механізмів, що регулюють розподіл повноважень і

відповідальності між органами управління;

- сукупність інструментів контролю за діяльністю менеджменту;
- процес забезпечення балансу інтересів між різними групами стейкхолдерів;
- інституційне середовище, що визначає правила функціонування підприємства.

Важливим аспектом корпоративного управління є проблема інформаційної асиметрії, яка виникає внаслідок розмежування функцій власності та управління. Менеджмент підприємства, володіючи більш повною інформацією про діяльність компанії, може приймати рішення, що не завжди відповідають інтересам власників [20]. Саме тому ефективне корпоративне управління передбачає створення механізмів контролю, спрямованих на узгодження інтересів усіх учасників.

У сучасних умовах розвитку економіки значну роль відіграють міжнародні стандарти корпоративного управління, які формуються на основі рекомендацій провідних міжнародних організацій. Вони передбачають забезпечення прозорості діяльності підприємств, підзвітності органів управління, захисту прав акціонерів та ефективного управління ризиками.

Українські дослідники розглядають корпоративне управління як систему реалізації корпоративних прав власників та інструмент стратегічного управління підприємством. При цьому особлива увага приділяється необхідності підвищення рівня прозорості діяльності, вдосконалення системи внутрішнього контролю та впровадження сучасних управлінських практик [74; 16].

В умовах сучасної України, де економіка функціонує під впливом воєнних ризиків, нестабільності валютного ринку та обмеженого доступу до фінансових ресурсів, ефективне корпоративне управління набуває стратегічного значення. Воно дозволяє підвищити довіру інвесторів, забезпечити стабільність функціонування підприємств і створити передумови для їх сталого розвитку.

Особливої актуальності питання корпоративного управління набуває у банківському секторі, де рівень управлінських рішень безпосередньо впливає на фінансову безпеку та довіру клієнтів. Недосконалість механізмів корпоративного контролю може призводити до зростання ризиків, що підтверджує необхідність удосконалення систем управління відповідно до міжнародних стандартів.

Отже, корпоративне управління слід розглядати як складну багаторівневу систему, яка охоплює економічні, організаційні та соціальні аспекти діяльності підприємства. Воно забезпечує узгодження інтересів усіх учасників корпоративних відносин, сприяє підвищенню ефективності управління та формує основу для досягнення довгострокових конкурентних переваг.

Узагальнюючи проведений аналіз, можна зробити висновок, що ефективне корпоративне управління є ключовим фактором забезпечення стійкого розвитку підприємства в умовах сучасних економічних викликів. Його впровадження дозволяє підвищити рівень прозорості діяльності, забезпечити контроль за використанням ресурсів та створити умови для залучення інвестицій, що є особливо важливим для економіки України на сучасному етапі її розвитку.

1.2. Сучасні моделі та інституційні підходи до організації корпоративного управління

У сучасній економічній науці та практиці господарювання корпоративне управління розглядається як динамічна система, структура якої формується під впливом національних особливостей економічного розвитку, рівня інституційного середовища, правового регулювання та корпоративної культури [4]. Відповідно, організація корпоративних відносин у різних країнах суттєво відрізняється, що обумовлює існування різноманітних

моделей корпоративного управління .

Формування ефективної системи корпоративного управління є одним із ключових завдань як для розвинених економік, так і для країн, що перебувають у стані трансформації, зокрема України. В умовах сучасних викликів — воєнної нестабільності, інтеграції до європейського економічного простору та необхідності залучення інвестицій — підприємства змушені адаптувати свої управлінські механізми до міжнародних стандартів і водночас враховувати національну специфіку [8].

У науковій літературі моделі корпоративного управління класифікуються за різними критеріями, серед яких найбільш поширеними є:

- ступінь концентрації власності;
- структура органів управління;
- роль наглядових інститутів;
- орієнтація на інтереси учасників корпоративних відносин.

З позиції структури власності виокремлюють дві базові моделі корпоративного управління — інсайдерську та аутсайдерську. Інсайдерська модель характеризується високим рівнем концентрації капіталу в руках обмеженого кола власників, що забезпечує стабільність управління та довгострокову орієнтацію розвитку. Водночас аутсайдерська модель передбачає значну розпорошеність акціонерного капіталу, що обумовлює необхідність більш жорсткого контролю за діяльністю менеджменту та високий рівень прозорості управління .

Слід зазначити, що зазначені моделі не існують у «чистому» вигляді, а в більшості випадків комбінуються залежно від особливостей економічної системи країни. Зокрема, інсайдерська модель притаманна країнам континентальної Європи та Японії, тоді як аутсайдерська — англо-американським економікам [26].

Поряд із цим, важливим аспектом є структурна організація органів управління підприємством. У світовій практиці найбільш поширеними є дві моделі:

- унітарна (однорівнева), яка передбачає існування єдиної ради директорів;
- дворівнева (дуалістична), що включає окремі органи управління та контролю.

Унітарна модель є характерною для англо-американської системи, де рада директорів поєднує як управлінські, так і контрольні функції. Натомість у дворівневій моделі чітко розмежовано повноваження виконавчого органу та наглядової ради, що підвищує ефективність контролю за діяльністю менеджменту.

У контексті функціональних особливостей корпоративного управління у світовій практиці виокремлюють декілька ключових моделей, серед яких найбільш відомими є японська, англо-американська та західноєвропейська.

Японська модель базується на тісній взаємодії підприємств у межах фінансово-промислових груп та значній ролі банків у структурі власності. Вона характеризується високим рівнем внутрішнього контролю та орієнтацією на довгострокову стабільність. Особливістю цієї моделі є обмежена роль незалежних директорів і значний вплив внутрішніх учасників корпоративних відносин.

Англо-американська модель, навпаки, ґрунтується на принципах відкритості, прозорості та захисту прав акціонерів. Вона передбачає активне використання ринкових механізмів контролю, зокрема фондового ринку, а також високий рівень інформаційного розкриття.

Західноєвропейська (німецька) модель поєднує елементи як інсайдерського, так і аутсайдерського підходів. Вона характеризується значною роллю банків і інституційних інвесторів, а також участю працівників у системі управління через представництво в наглядових органах.

З урахуванням зазначених підходів доцільно систематизувати основні характеристики моделей корпоративного управління, що дозволить більш чітко визначити їх особливості та можливості адаптації до умов України (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Порівняльна характеристика ключових моделей корпоративного управління у світовій практиці

Критерій	Англо-американська модель	Західноєвропейська модель	Японська модель
Структура власності	Розпорошена	Частково концентрована	Висока концентрація
Тип управління	Однорівнева система	Дворівнева система	Внутрішньо орієнтована
Роль банків	Обмежена	Значна	Визначальна
Роль акціонерів	Домінуюча	Помірна	Обмежена
Рівень прозорості	Високий	Середній	Відносно низький
Орієнтація	Коротко- та середньострокова	Довгострокова	Довгострокова стабільність

Джерело: узагальнено та систематизовано автором на основі [26].

Порівняльний аналіз наведених моделей дозволяє зробити висновок про відсутність універсальної системи корпоративного управління, яка б однаково ефективно функціонувала у всіх економічних умовах. Кожна модель має свої переваги та обмеження, що визначаються специфікою економічного розвитку країни, рівнем розвитку фінансового ринку та інституційного середовища.

Українська модель корпоративного управління формується як гібридна система, що поєднує елементи різних підходів. З одного боку, вона характеризується розпорошеністю акціонерного капіталу та формальним дотриманням принципів прозорості, а з іншого — зберігає риси інсайдерської моделі, зокрема значний вплив великих власників та обмежену роль міноритарних акціонерів [14].

Важливим етапом розвитку корпоративного управління в Україні стало впровадження Принципів корпоративного управління, затверджених Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку. Ці принципи базуються на міжнародних стандартах і спрямовані на підвищення рівня прозорості діяльності підприємств, захист прав акціонерів та вдосконалення системи контролю [25].

Серед ключових принципів корпоративного управління можна

виокремити:

- забезпечення рівності прав акціонерів;
- формування ефективної структури органів управління;
- прозорість діяльності та відкритість інформації;
- відповідальність менеджменту перед власниками;
- наявність системи внутрішнього контролю та управління ризиками.

У сучасних умовах, коли українська економіка перебуває під впливом значних зовнішніх і внутрішніх ризиків, дотримання принципів корпоративного управління набуває стратегічного значення. Воно сприяє підвищенню довіри з боку інвесторів, забезпечує доступ до фінансових ресурсів та створює передумови для сталого розвитку підприємств.

Таким чином, сучасні підходи до корпоративного управління базуються на поєднанні національних особливостей і міжнародних стандартів. Для України актуальним є формування ефективної моделі, яка забезпечить баланс інтересів усіх учасників корпоративних відносин, підвищить прозорість управління та сприятиме інтеграції у світову економічну систему.

1.3. Архітектура корпоративного управління банківських установ та ключові елементи її функціонування

У сучасних умовах розвитку фінансового сектору України, що характеризується підвищеним рівнем ризиків, регуляторними змінами та необхідністю інтеграції до міжнародних стандартів, особливого значення набуває побудова ефективної системи корпоративного управління в банківських установах. Саме якість управлінських механізмів визначає рівень стійкості банку, його здатність протистояти кризовим явищам та формувати довіру з боку клієнтів і інвесторів.

Корпоративне управління банку слід розглядати як цілісну систему взаємодії між власниками, органами управління, працівниками та іншими

зацікавленими сторонами, яка забезпечує реалізацію стратегічних цілей установи. Така система передбачає формування відповідних механізмів контролю, координації та прийняття управлінських рішень, що в сукупності забезпечують ефективність функціонування банківської установи [30].

В умовах нестабільного економічного середовища України, спричиненого як внутрішніми трансформаційними процесами, так і зовнішніми викликами, включаючи воєнні фактори, ефективне корпоративне управління виступає одним із ключових інструментів забезпечення фінансової безпеки банківського сектору. Банки, які впроваджують сучасні підходи до управління, демонструють вищий рівень інвестиційної привабливості, мають кращий доступ до фінансових ресурсів та здатні ефективніше управляти ризиками.

Згідно з чинною нормативно-правовою базою, корпоративне управління у банківській сфері визначається як система відносин між учасниками банку, його органами управління та іншими зацікавленими сторонами, яка забезпечує встановлення стратегічних цілей, механізмів їх реалізації та контролю за досягненням результатів [12; 22; 23; 24; 25]. Такий підхід підкреслює важливість узгодження інтересів усіх учасників корпоративних відносин.

Корпоративне управління банку визначає порядок розподілу повноважень між його органами, механізми прийняття управлінських рішень та систему контролю за діяльністю. Воно формує основу для ефективної взаємодії між структурними підрозділами, сприяючи досягненню стратегічних цілей та забезпеченню стабільності функціонування установи.

Важливим елементом сучасної системи корпоративного управління є дотримання міжнародних стандартів, зокрема рекомендацій Базельського комітету з банківського нагляду, які спрямовані на підвищення прозорості діяльності банків, посилення контролю за ризиками та забезпечення ефективного функціонування органів управління [13].

Організаційна структура корпоративного управління банку формується

відповідно до законодавчих вимог і внутрішніх нормативних документів. Найвищим органом управління є загальні збори акціонерів, які визначають стратегічні напрями розвитку, приймають рішення щодо змін у структурі капіталу та обирають членів наглядової ради. Виконавчий орган (правління банку) забезпечує реалізацію стратегічних рішень і здійснює оперативне управління діяльністю установи [23].

Особливу роль у системі корпоративного управління відіграє наглядова рада, яка здійснює контроль за діяльністю виконавчого органу, забезпечує захист прав акціонерів та інших зацікавлених сторін, а також відповідає за формування стратегічної політики банку. В умовах сучасних викликів підвищується значення незалежності членів наглядових органів, що сприяє об'єктивності прийняття рішень.

Важливим компонентом корпоративного управління є система внутрішнього контролю, яка включає управління ризиками, внутрішній аудит та комплаєнс-контроль. Вона забезпечує:

- дотримання законодавчих вимог;
- достовірність фінансової звітності;
- ефективність використання ресурсів;
- своєчасне виявлення та мінімізацію ризиків.

У сучасних умовах діяльності банків особливого значення набуває інтеграція ризик-орієнтованого підходу до управління, що дозволяє враховувати вплив зовнішніх факторів, таких як макроекономічна нестабільність, валютні коливання та зміни у регуляторному середовищі.

На рисунку 1.1. представлено узагальнену модель корпоративного управління банку, яка відображає взаємозв'язок ключових елементів системи, включаючи структуру власності, органи управління, систему контролю та механізми взаємодії із зацікавленими сторонами.

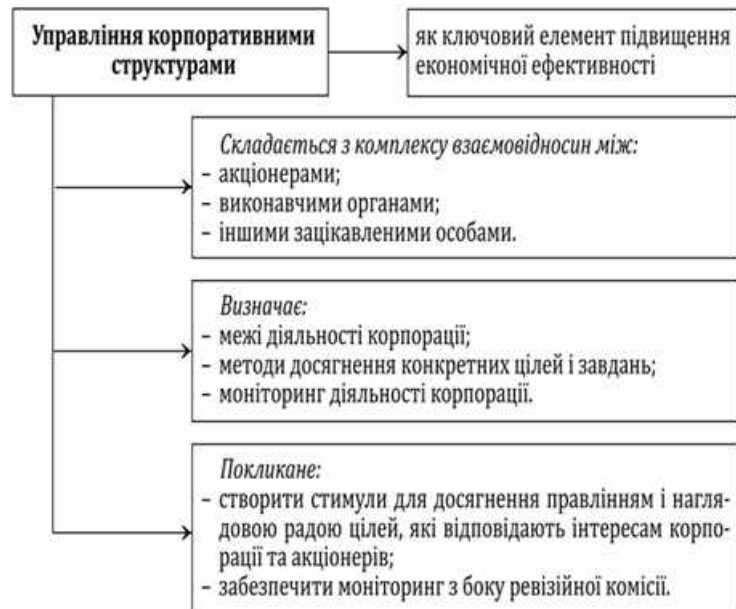

Рис. 1.1. Структурно-функціональна модель системи корпоративного управління банківської установи

Джерело: узагальнено та систематизовано автором на основі [23].

Ключові складові корпоративного управління банку охоплюють:

- організаційну структуру управління;
- систему корпоративної власності;
- джерела формування фінансових ресурсів;
- механізми взаємодії із стейкхолдерами;
- інструменти контролю та аудиту.

Взаємодія зазначених елементів формує цілісну систему управління, яка забезпечує не лише стабільність функціонування банку, але й його здатність до стратегічного розвитку.

Специфіка банківської діяльності обумовлює особливий характер формування системи корпоративного управління, який визначається складністю фінансових операцій, високим рівнем ризиків та значною кількістю зацікавлених сторін. У цьому контексті управління банком повинно будуватися з урахуванням масштабів його діяльності, структури бізнесу, ризикового профілю, а також рівня системної значущості для фінансового сектору. Такий підхід дозволяє забезпечити індивідуалізацію управлінських рішень і підвищити ефективність функціонування банківської установи.

Суттєвою характеристикою сучасної системи корпоративного управління банку є орієнтація на забезпечення прозорості діяльності та формування довіри між усіма учасниками фінансових відносин. У банківському секторі довіра виступає фундаментальною категорією, оскільки саме вона визначає рівень стабільності депозитної бази, можливості залучення капіталу та загальну конкурентоспроможність установи. У зв'язку з цим особлива увага приділяється механізмам розкриття інформації, які повинні відповідати міжнародним стандартам і забезпечувати повноту, достовірність та своєчасність фінансової звітності.

Важливу роль у цьому процесі відіграють рекомендації Базельського комітету, які встановлюють високі вимоги до прозорості корпоративного управління, зокрема щодо структури органів управління, системи внутрішнього контролю, політики винагород та операцій із пов'язаними особами. Впровадження цих стандартів дозволяє банківським установам не лише підвищити ефективність управління, але й інтегруватися у міжнародний фінансовий простір.

У сучасних умовах діяльності банків України, де значний вплив мають макроекономічні ризики, валютна нестабільність та регуляторні обмеження, особливої актуальності набуває застосування ризик-орієнтованого підходу до корпоративного управління. Такий підхід передбачає постійний моніторинг фінансових, операційних та репутаційних ризиків, а також впровадження механізмів їх своєчасного виявлення та мінімізації.

Важливим елементом сучасної системи корпоративного управління є дотримання принципу фідучіарної відповідальності, який передбачає обов'язок управлінців діяти в інтересах власників, клієнтів та інших зацікавлених сторін. Реалізація цього принципу забезпечує формування етичних стандартів управління, підвищує рівень довіри до банківської установи та сприяє її довгостроковій стабільності [12].

Не менш важливим є формування ефективної корпоративної культури, яка визначає поведінкові стандарти працівників, рівень їх відповідальності та

орієнтацію на досягнення стратегічних цілей. У сучасних умовах саме корпоративна культура стає важливим нематеріальним активом, що впливає на конкурентоспроможність банку.

Узагальнюючи підходи до побудови системи корпоративного управління, можна виділити ключові пріоритети її функціонування, які забезпечують ефективність діяльності банку та його стійкість у довгостроковій перспективі.

Рис. 1.2. Ключові пріоритети функціонування системи корпоративного управління банківської установи

Джерело: узагальнено та систематизовано автором на основі [10].

Загалом, корпоративне управління банку являє собою складну багаторівневу систему, що поєднує інтереси різних груп учасників та забезпечує узгодженість їхніх дій у межах досягнення стратегічних цілей. Особливістю банківського сектору є висока залежність від рівня довіри, що обумовлює необхідність забезпечення максимальної прозорості, ефективного контролю та відповідальності управлінських органів.

У сучасних умовах розвитку економіки України, що перебуває під впливом воєнних викликів, цифрової трансформації та посилення міжнародної конкуренції, система корпоративного управління повинна бути гнучкою, адаптивною та орієнтованою на інновації. Це передбачає впровадження сучасних інформаційних технологій, удосконалення системи

ризик-менеджменту та посилення ролі незалежного контролю.

Важливо підкреслити, що ефективність корпоративного управління безпосередньо впливає на рівень фінансової стійкості банківської установи, її здатність протистояти кризовим явищам та забезпечувати стабільне функціонування навіть в умовах високої невизначеності. Саме тому вдосконалення механізмів корпоративного управління є одним із ключових напрямів розвитку банківського сектору України.

Таким чином, сформована система корпоративного управління виступає не лише інструментом організації діяльності банку, але й стратегічним фактором його конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості. Її подальший розвиток повинен здійснюватися з урахуванням міжнародних стандартів, національних особливостей та сучасних викликів економічного середовища, що забезпечить сталий розвиток банківських установ у довгостроковій перспективі.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ТА ОСОБЛИВОСТЕЙ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ У БАНКІВСЬКОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ

2.1. Оцінка організаційних засад корпоративного управління в банківських установах України

На сучасному етапі розвитку фінансового сектору України питання ефективності корпоративного управління у банківських установах набуває особливого стратегічного значення. Це пов'язано не лише з необхідністю забезпечення стабільності банківської системи, але й із потребою адаптації банків до умов економічної нестабільності, воєнних ризиків, цифрової трансформації та посилення регуляторних вимог з боку держави та міжнародних фінансових інституцій.

Банківська система виконує одну з ключових функцій у національній економіці — забезпечує перерозподіл фінансових ресурсів, підтримує платіжний обіг, сприяє інвестиційній активності та фінансовій стабільності держави. Саме тому якість корпоративного управління банків безпосередньо впливає не лише на результати діяльності окремих установ, а й на рівень довіри до фінансової системи загалом.

В умовах сучасних економічних викликів українські банки змушені функціонувати в середовищі підвищеної невизначеності, що супроводжується високими валютними ризиками, змінами структури кредитного портфеля, скороченням платоспроможного попиту та необхідністю підтримання ліквідності. У таких умовах корпоративне управління стає одним із ключових інструментів забезпечення фінансової стійкості та безперервності банківської діяльності.

Особливого значення набуває ефективна організаційна структура

управління банком, яка повинна забезпечувати:

- чіткий розподіл повноважень між органами управління;
- ефективний контроль за діяльністю менеджменту;
- своєчасне виявлення та мінімізацію ризиків;
- прозорість прийняття управлінських рішень;
- дотримання інтересів акціонерів, вкладників та інших

стейкхолдерів.

Упродовж останніх років банківська система України зазнала суттєвих трансформацій, пов'язаних із реформуванням фінансового сектору, очищенням ринку від неплатоспроможних установ та поступовим впровадженням міжнародних стандартів корпоративного управління. Незважаючи на складні умови функціонування, банківський сектор демонструє тенденції до стабілізації та поступового відновлення.

Зокрема, протягом останніх років спостерігається:

- зростання обсягів банківських активів;
- підвищення рівня капіталізації банків;
- покращення показників ліквідності;
- збільшення частки безготівкових операцій;
- активне впровадження цифрових банківських сервісів.

Водночас на функціонування банківської системи продовжують впливати негативні чинники, серед яких:

- зниження кредитної активності;
- високий рівень проблемної заборгованості;
- ризики втрати ліквідності;
- посилення конкуренції між банківськими установами;
- необхідність адаптації до нових регуляторних вимог.

У цьому контексті особливої актуальності набуває дослідження організаційних аспектів корпоративного управління банківських установ, оскільки саме вони формують основу для забезпечення ефективного функціонування фінансових інститутів.

Важливим показником ефективності корпоративного управління є здатність банку забезпечувати стабільне зростання ключових фінансових показників. Зокрема, позитивна динаміка активів, капіталу та прибутковості свідчить про ефективність управлінських рішень та здатність банку адаптуватися до змін зовнішнього середовища.

Разом із тим, зменшення обсягів кредитування клієнтів, яке спостерігається в окремих сегментах банківського ринку, може бути наслідком посилення ризик-орієнтованої політики банків, зростання вимог до оцінювання позичальників та загального погіршення економічної ситуації в країні. Це потребує більш глибокого аналізу причин таких змін та оцінювання їх впливу на фінансову стійкість банківського сектору.

Для комплексного оцінювання сучасного стану корпоративного управління в українських банках доцільно здійснити аналіз динаміки ключових фінансово-економічних показників діяльності банківської системи. Такий підхід дозволяє:

- визначити основні тенденції розвитку банківського сектору;
- оцінити ефективність управління фінансовими ресурсами;
- виявити потенційні ризики та проблемні аспекти діяльності;
- обґрунтувати необхідність удосконалення механізмів корпоративного управління.

З цією метою у подальшому дослідженні буде проаналізовано зміни основних показників функціонування банківської системи України, що відображено на рисунках 2.1, 2.2 та 2.3.

Рис. 2.1. Динаміка кількості банківських установ України, у тому числі банків з іноземним капіталом, у 2021–2025 рр.

Джерело: складено автором на основі [19]

Спостерігається плавне скорочення кількості банківських установ (з 73 до 62), що свідчить про продовження консолідації ринку. Кількість банків з іноземним капіталом після суттєвого зниження у 2022 році (через вихід банків країни-агресора) стабілізувалася на рівні 28–29 установ. Ринок входить у фазу відносної стабільності, де основні зміни відбуваються не через кількість гравців, а через якість активів та цифровізацію послуг.

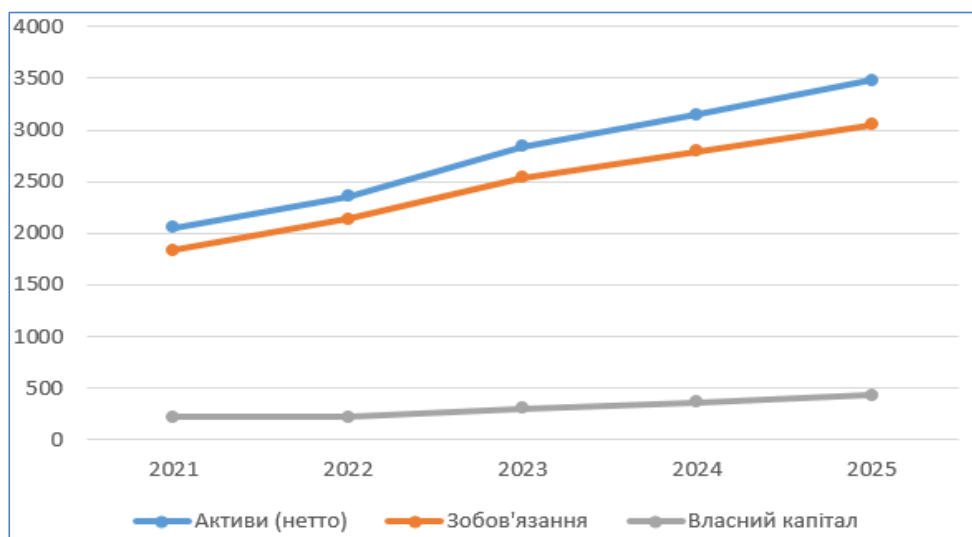

Рис. 2.2. Тенденції зміни обсягів активів, власного капіталу та зобов'язань банківської системи України у 2021–2025 рр.

Джерело: складено автором на основі [19]

Попри війну, спостерігається значне зростання номінальних обсягів активів. Це зумовлено високим рівнем ліквідності у вигляді депозитних сертифікатів НБУ та вкладень у державні облігації (ОВДП), а також інфляційними процесами.

Основним драйвером став приплив коштів населення та бізнесу на банківські рахунки. Клієнти надають перевагу гривневим вкладам через високі відсоткові ставки, що підтримує стабільність ресурсної бази.

У 2022 році капітал залишався статичним через значні відрахування в резерви під кредитні збитки.

У 2023–2024 роках відбулося стрімке зростання капіталу завдяки рекордним прибуткам банківського сектору, навіть попри запровадження підвищеного податку на прибуток банків (50% та 25%).

Очікується подальше нарощування власного капіталу за рахунок прибутковості, що дозволить банкам створювати запас міцності для майбутнього відновлення кредитування реального сектору економіки.

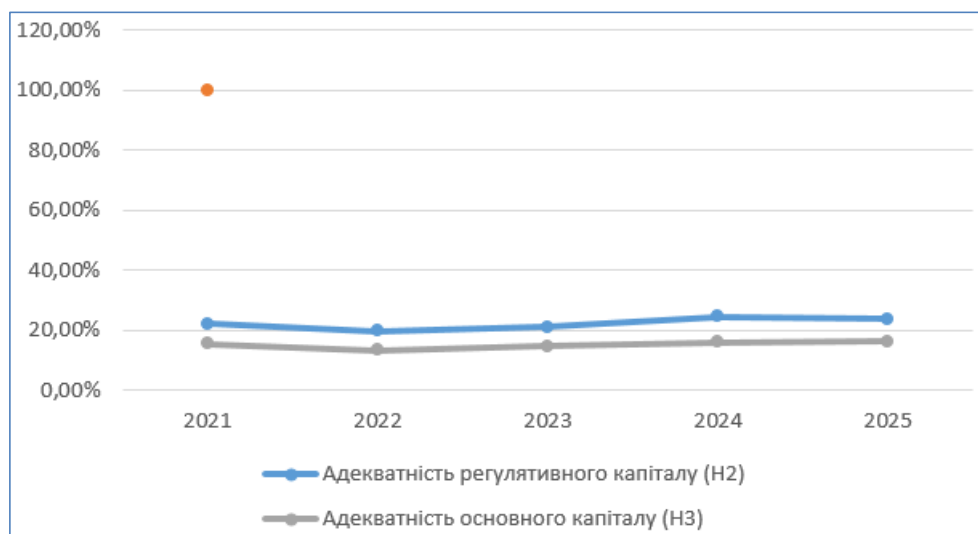

Рис. 2.3. Динаміка ключових нормативів капіталізації банківських установ України у 2021–2025 рр.

Джерело: складено автором на основі [19]

Протягом усього періоду 2021–2025 рр. фактичні значення нормативів суттєво перевищували мінімальні вимоги НБУ. Це свідчить про високу стійкість банківської системи навіть в умовах воєнного стану.

Зниження показників у 2022 році було спричинене зростанням відрахувань у резерви через військові ризики та погіршення якості кредитного портфеля.

Стрімке відновлення (2023–2024): Зростання нормативів у цей період пояснюється рекордною прибутковістю банків (переважно завдяки операціям з депозитними сертифікатами НБУ та ОВДП), що дозволило суттєво капіталізувати прибутки.

Незначне коригування Н2 у 2025 році пов'язане з відновленням НБУ вимог щодо капіталу (запровадження буферів капіталу та нових стандартів оцінки ризиків), а також виплатою банками підвищеного податку на прибуток.

Корпоративне управління у банківському секторі України значною мірою визначається характером структури власності банківських установ та рівнем прозорості інформації про кінцевих власників капіталу. У сучасних умовах забезпечення відкритості структури власності є одним із ключових елементів ефективного регулювання банківської діяльності та підвищення довіри до фінансової системи держави.

Відповідно до вимог Національного банку України, банківські установи зобов'язані розкривати інформацію щодо структури власності, зокрема дані про осіб, які володіють істотною участю у капіталі банку, кінцевих бенефіціарних власників, а також характер взаємозв'язків між ними. Такий механізм інформаційної відкритості спрямований на забезпечення прозорості функціонування банківського сектору та мінімізацію ризиків прихованого контролю над фінансовими установами [19].

Публікація інформації про структуру власності на офіційному веб-сайті Національного банку України створює умови для посилення ефективності банківського нагляду, а також дозволяє ідентифікувати осіб, які здійснюють прямий або опосередкований вплив на діяльність банку. В умовах сучасної економіки це має особливе значення, оскільки забезпечення прозорості власності виступає важливою передумовою фінансової стабільності та підвищення інвестиційної привабливості банківської системи.

Окремої уваги заслуговує питання участі іноземного капіталу у функціонуванні українських банків. Залучення іноземних інвесторів до банківського сектору України активізувалося ще на етапі становлення національної банківської системи та було пов'язане з процесами фінансової глобалізації та інтеграції України у міжнародний економічний простір.

Присутність іноземного капіталу позитивно вплинула на розвиток банківського сектору, оскільки сприяла:

- підвищенню рівня капіталізації банків;
- впровадженню сучасних стандартів корпоративного управління;
- удосконаленню систем ризик-менеджменту;
- залученню міжнародного досвіду управління фінансовими установами.

Разом із тим, надмірна залежність банківської системи від іноземного капіталу може створювати додаткові ризики в умовах глобальної економічної нестабільності та змін міжнародного фінансового середовища.

Станом на початок 2023 року частка іноземного капіталу в банківській системі України становила 43,2%, що свідчить про суттєвий рівень участі іноземних інвесторів у функціонуванні вітчизняних банків. При цьому близько 12,8% припадало на банки зі змішаною структурою власності, тоді як 30,5% — на установи, які повністю контролюються іноземним капіталом. Це підтверджує вагому роль міжнародних фінансових груп у розвитку банківського сектору України.

Матеріальною основою реалізації корпоративного управління у банківських установах виступають фінансові ресурси, оскільки саме вони забезпечують можливість здійснення банківських операцій, підтримання ліквідності та виконання нормативних вимог регулятора. У зв'язку з цим важливим етапом дослідження є аналіз структури фінансових ресурсів банківської системи України та оцінювання тенденцій їх зміни протягом останніх років.

З метою визначення особливостей формування фінансової бази

банківських установ доцільно проаналізувати динаміку структури фінансових ресурсів банків України у 2021–2025 роках, що наведено у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

**Структурна динаміка фінансових ресурсів банківської системи
України у 2021–2025 рр., млрд грн.**

Показники	2021	2022	2023	2024	2025
Власний капітал банків	210,4	238,7	276,5	315,2	348,9
Зобов’язання банків	1 785,3	1 934,6	2 108,4	2 296,7	2 514,3
Кошти фізичних осіб	682,1	754,8	843,5	927,4	1 016,8
Кошти суб’єктів господарювання	598,7	641,2	718,6	805,1	894,5
Кредитний портфель банків	1 032,5	978,4	954,1	988,7	1 045,2
Активи банківської системи	1 995,7	2 173,3	2 384,9	2 611,9	2 863,2

Джерело: складено автором на основі статистичних даних НБУ [19]

Аналіз наведених даних свідчить про поступове зростання обсягів фінансових ресурсів банківської системи України навіть в умовах складної макроекономічної ситуації та воєнних викликів. Зокрема, спостерігається позитивна динаміка власного капіталу банків, що вказує на посилення рівня їх фінансової стійкості та адаптації до змін зовнішнього середовища.

Поступове збільшення депозитного портфеля фізичних та юридичних осіб свідчить про збереження довіри клієнтів до банківської системи, незважаючи на високий рівень економічної невизначеності. Водночас динаміка кредитного портфеля характеризується більш стриманими темпами зростання, що пояснюється підвищеним рівнем кредитних ризиків та консервативною політикою банків щодо кредитування.

Отже, сучасний стан банківської системи України демонструє поступове зміцнення фінансової бази банків та підвищення ефективності корпоративного управління, що є важливою передумовою забезпечення стабільності фінансового сектору держави.

З метою більш глибокого дослідження особливостей функціонування банківської системи України та оцінювання ефективності корпоративного управління доцільно проаналізувати динаміку фінансових ресурсів

банківських установ. Саме фінансові ресурси виступають матеріальною основою здійснення банківської діяльності, забезпечують підтримання ліквідності, виконання регуляторних нормативів та реалізацію стратегічних напрямів розвитку банків.

Аналіз тенденцій зміни обсягів активів, капіталу, зобов'язань і депозитних ресурсів дозволяє оцінити рівень фінансової стійкості банківської системи, її здатність адаптуватися до нестабільного економічного середовища та ефективність управлінських рішень у сфері корпоративного управління.

У зв'язку з цим доцільно розглянути тенденції формування фінансових ресурсів банків України протягом 2021–2025 років, що наведено у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Динаміка формування та використання фінансових ресурсів банківської системи України у 2021–2025 рр., млрд грн.

Показники	2021	2022	2023	2024	2025	Відхилення 2025/2021, %
Активи банківської системи	1 995,7	2 173,3	2 384,9	2 611,9	2 863,2	143,5
Власний капітал банків	210,4	238,7	276,5	315,2	348,9	165,8
Зобов'язання банків	1 785,3	1 934,6	2 108,4	2 296,7	2 514,3	140,8
Кошти фізичних осіб	682,1	754,8	843,5	927,4	1 016,8	149,1
Кошти суб'єктів господарювання	598,7	641,2	718,6	805,1	894,5	149,4
Кредитний портфель	1 032,5	978,4	954,1	988,7	1 045,2	101,2

Джерело: складено автором на основі статистичних даних НБУ [19]

Проведений аналіз динаміки фінансових ресурсів банківської системи України свідчить про поступове зміцнення її фінансового потенціалу навіть в умовах складної економічної та воєнної ситуації в державі. Зокрема, протягом досліджуваного періоду спостерігається стабільне зростання обсягів активів банківської системи, які у 2025 році збільшилися на 43,5% порівняно з 2021 роком. Це свідчить про розширення масштабів діяльності банків та підвищення їх ролі у фінансовому забезпеченні економіки.

Позитивною тенденцією є також зростання власного капіталу

банківських установ, обсяг якого за досліджуваний період зріс майже на 66%. Така динаміка вказує на посилення рівня фінансової стійкості банків, підвищення їх здатності покривати ризики та забезпечувати стабільність функціонування в умовах економічної нестабільності.

Суттєве збільшення коштів фізичних осіб і суб'єктів господарювання підтверджує збереження довіри клієнтів до банківської системи України. Незважаючи на складні умови функціонування економіки, депозитний портфель банків демонструє стійке зростання, що позитивно впливає на ресурсну базу банківських установ.

Водночас динаміка кредитного портфеля характеризується більш стриманими темпами розвитку. Це пояснюється високим рівнем кредитних ризиків, обережною кредитною політикою банків та загальним зниженням ділової активності в окремих секторах економіки.

Отже, результати аналізу свідчать про те, що банківська система України, незважаючи на складні зовнішні умови, демонструє тенденції до стабілізації та поступового розвитку. Важливу роль у цьому процесі відіграє вдосконалення системи корпоративного управління, яка забезпечує підвищення ефективності використання фінансових ресурсів, посилення контролю за ризиками та зміцнення фінансової стійкості банківських установ.

Для більш комплексного оцінювання ефективності функціонування банківської системи України та результативності корпоративного управління доцільно проаналізувати динаміку фінансових результатів діяльності банківських установ. Саме показники доходів, витрат та прибутковості дозволяють визначити рівень ефективності управління фінансовими ресурсами, здатність банків адаптуватися до змін зовнішнього середовища та забезпечувати стабільність своєї діяльності.

В умовах сучасних економічних викликів, пов'язаних із воєнними ризиками, інфляційними процесами та коливаннями фінансового ринку, особливого значення набуває аналіз фінансових результатів банківської системи. Це дозволяє оцінити рівень стійкості банківських установ,

ефективність їх операційної діяльності та результативність реалізації механізмів корпоративного управління.

У зв'язку з цим доцільно розглянути динаміку доходів, витрат та фінансових результатів банківської системи України протягом 2021–2025 років, що наведено у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

**Динаміка фінансових результатів діяльності банківської системи
України у 2021–2025 рр., млн грн.**

Показники	2021	2022	2023	2024	2025	Відхи- лення 2025/2021, %
Доходи банківської системи	273 845	298 614	347 228	401 563	458 917	167,6
Процентні доходи	168 422	181 635	207 518	236 947	269 514	160,0
Комісійні доходи	62 317	71 486	86 703	101 268	117 452	188,5
Витрати банківської системи	241 564	276 945	319 472	364 185	412 308	170,7
Процентні витрати	91 483	108 264	126 871	147 092	169 815	185,6
Адміністративні витрати	74 215	81 347	93 586	107 614	123 906	166,9
Чистий прибуток банків	32 281	21 669	27 756	37 378	46 609	144,4

Джерело: складено автором на основі статистичних даних НБУ [19].

Проведений аналіз фінансових результатів банківської системи України свідчить про загальну тенденцію до зростання обсягів доходів і витрат банківських установ упродовж 2021–2025 років. Зокрема, сукупні доходи банківської системи у 2025 році збільшилися на 67,6% порівняно з 2021 роком, що свідчить про поступове відновлення економічної активності та підвищення ефективності банківських операцій.

Найбільшу частку у структурі доходів продовжують займати процентні доходи, що підтверджує домінуючу роль кредитних операцій у формуванні фінансових результатів банків. Водночас суттєве зростання комісійних доходів свідчить про активний розвиток цифрових банківських послуг, платіжних сервісів та розширення спектра фінансових продуктів.

Разом із позитивною динамікою доходів спостерігається й зростання

витрат банківської системи, що пов'язано з підвищенням вартості ресурсної бази, інфляційними процесами та збільшенням операційних витрат. Особливо помітним є зростання процентних витрат, яке пояснюється необхідністю підтримання конкурентних умов залучення депозитних ресурсів.

Незважаючи на складні умови функціонування економіки, банківська система України демонструє здатність забезпечувати позитивний фінансовий результат. Після певного зниження прибутковості у 2022 році, спричиненого кризовими явищами та воєнними ризиками, у наступні роки спостерігається поступове відновлення чистого прибутку банківських установ.

Отже, результати аналізу підтверджують, що банківський сектор України зберігає відносну фінансову стійкість навіть в умовах високої економічної невизначеності. Важливу роль у забезпеченні такої стабільності відіграє ефективне корпоративне управління, яке сприяє підвищенню якості управлінських рішень, оптимізації витрат та забезпеченню адаптивності банків до сучасних викликів фінансового середовища.

Важливим етапом трансформації системи корпоративного управління у банківському секторі України стало вдосконалення нормативно-правового забезпечення діяльності банківських установ відповідно до європейських стандартів та міжнародних практик регулювання фінансового ринку. Особливої актуальності ці процеси набули в умовах необхідності підвищення стійкості банківської системи до кризових явищ, забезпечення прозорості структури управління та посилення контролю за ризиками.

Суттєвим кроком у цьому напрямі стало ухвалення Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення питань організації корпоративного управління в банках та інших питань функціонування банківської системи» від 30 червня 2021 року. Прийняття зазначеного нормативного акта стало важливим елементом гармонізації українського банківського законодавства з європейськими вимогами та рекомендаціями міжнародних фінансових організацій [24].

Ключовою особливістю нових підходів до корпоративного управління

стало посилення вимог до професійної придатності органів управління банківських установ. Законодавством передбачено, що наглядова рада та правління банку повинні мати колективну придатність, яка відповідає масштабам діяльності банку, складності операцій, рівню ризиків, організаційній структурі та статусу банку як системно важливого учасника фінансового ринку. Це свідчить про перехід від формального підходу до управління до моделі, орієнтованої на професіоналізацію управлінських процесів і підвищення відповідальності керівних органів.

Національний банк України отримав розширені повноваження щодо оцінювання ефективності функціонування органів корпоративного управління банківських установ. Зокрема, регулятор має право здійснювати оцінку колективної придатності членів наглядової ради та правління банку, визначати рівень їх професійної компетентності та оцінювати здатність забезпечувати належне управління і контроль за діяльністю банківської установи.

У випадку виявлення недоліків у функціонуванні органів управління Національний банк України може надавати обов'язкові для розгляду рекомендації щодо вдосконалення системи корпоративного управління. Банки, у свою чергу, зобов'язані у визначений термін повідомити регулятора про заходи, спрямовані на усунення виявлених проблем та підвищення ефективності управлінської діяльності.

Важливим нововведенням стало також розширення повноважень НБУ щодо впливу на персональний склад органів управління банків. У разі невідповідності рівня колективної придатності встановленим вимогам регулятор має право вимагати зміни складу наглядової ради або правління банку. Такий підхід спрямований на мінімізацію управлінських ризиків та забезпечення стабільності функціонування банківської системи.

Суттєвих змін зазнала й система формування капіталу банківських установ. Відповідно до нових вимог було запроваджено сучасну структуру регулятивного капіталу, яка включає:

- основний капітал першого рівня;
- додатковий капітал першого рівня;
- капітал другого рівня;
- інструменти конверсії та списання капіталу у разі кризових ситуацій.

Такі зміни спрямовані на підвищення фінансової стійкості банків та їх здатності покривати потенційні ризики, пов'язані з нестабільністю економічного середовища.

Особливого значення набуває також система буферів капіталу, яка передбачає формування:

- буфера консервації капіталу;
- контрциклічного буфера;
- буфера системної важливості;
- буфера системного ризику.

Запровадження зазначених механізмів відповідає рекомендаціям Базельського комітету та спрямоване на підвищення рівня захищеності банківської системи від зовнішніх і внутрішніх шоків.

У сучасних умовах діяльності банків України, які супроводжуються високим рівнем воєнних, валютних та кредитних ризиків, особливої актуальності набуває питання достатності капіталу та ліквідності банківських установ. Саме тому Національний банк України посилив вимоги щодо:

- дотримання нормативів достатності капіталу;
- забезпечення внутрішньої достатності капіталу для покриття всіх суттєвих ризиків;
- підтримання належного рівня ліквідності.

Таким чином, сучасна модель корпоративного управління банківських установ в Україні все більше орієнтується на ризик-орієнтований підхід, який передбачає постійний моніторинг ризиків і формування ефективної системи внутрішнього контролю.

Особливе місце у структурі банківського сектору займають системно важливі банки, діяльність яких має визначальний вплив на стабільність усієї

фінансової системи держави. Станом на сьогодні Національний банк України визначає 13 системно важливих банків, серед яких: ПриватБанк, Ощадбанк, Укргазбанк, Укрексімбанк, ПУМБ та інші [19].

Висока концентрація фінансових ресурсів у системно важливих банках обумовлює необхідність застосування до них підвищених вимог у сфері корпоративного управління та внутрішнього контролю. З цією метою законодавством передбачено обов'язкове створення постійно діючих комітетів наглядової ради, серед яких:

- комітет з питань аудиту;
- комітет з управління ризиками;
- комітет з питань винагороди.

Комітет з аудиту забезпечує контроль за достовірністю фінансової звітності, оцінює ефективність внутрішнього та зовнішнього аудиту, а також контролює дотримання нормативних вимог. Комітет з управління ризиками відповідає за моніторинг ризикових операцій банку та розробку заходів щодо їх мінімізації. Водночас комітет з винагороди формує політику стимулювання працівників відповідно до стратегічних цілей банківської установи.

Для банків, які не належать до категорії системно важливих, також встановлено вимоги щодо створення комітетів з аудиту та управління ризиками, що свідчить про загальну тенденцію до посилення ролі корпоративного контролю у банківському секторі України.

Отже, сучасна система корпоративного управління банківських установ України характеризується поступовим переходом до європейських стандартів організації управлінських процесів, посиленням ролі внутрішнього контролю та ризик-менеджменту, а також підвищенням вимог до прозорості діяльності банків. В умовах воєнної та економічної нестабільності саме ефективне корпоративне управління виступає одним із ключових чинників забезпечення фінансової стійкості банківської системи, збереження довіри вкладників та підтримання стабільності національного фінансового ринку.

2.2. Організаційно-економічна характеристика та стратегічні напрями діяльності АБ «УКРГАЗБАНК»

У сучасних умовах трансформації фінансового сектору України особливого значення набуває дослідження діяльності системно важливих банків, оскільки саме вони забезпечують стабільність функціонування банківської системи, підтримують фінансову безпеку держави та відіграють ключову роль у відновленні національної економіки. Одним із таких банків є АБ «УКРГАЗБАНК» — один із найбільших державних банків України, який протягом останніх років демонструє високий рівень адаптивності до кризових умов та ефективність системи корпоративного управління.

АБ «УКРГАЗБАНК» здійснює діяльність на фінансовому ринку України понад тридцять років та входить до переліку системно важливих банків, визначених Національним банком України. Важливість банку для економіки держави обумовлюється масштабами його діяльності, значною часткою державного капіталу, активною участю у реалізації державних фінансових програм та підтримкою критично важливих секторів економіки.

АБ «УКРГАЗБАНК» провів масштабне оновлення бренду, у межах якого було модернізовано візуальну ідентичність та переглянуто концепцію позиціонування банку на фінансовому ринку. Відтепер у комунікаційній політиці використовується нове брендове позначення — UGB еко банк країни, а також оновлена айдентика та сучасний логотип. При цьому офіційне юридичне найменування банку залишилося без змін [18].

Ребрендинг банку став відповіддю на сучасні виклики, пов'язані з воєнними умовами функціонування економіки України, трансформацією фінансового сектору та необхідністю посилення соціальної ролі банківських установ. Оновлена концепція бренду поєднує стратегічний курс на підтримку сталого розвитку та екологічного банкінгу із новими суспільними цінностями, що сформувалися в умовах повномасштабної війни.

Основою нового позиціонування стало акцентування уваги на ролі

банку як фінансового інституту, діяльність якого спрямована на підтримку держави, територіальних громад та національного бізнесу. Скорочена назва банку трансформувалася з кириличного «УГБ» у латинізовану форму UGB, де кожна літера символізує ключові напрями діяльності банку:

- U — Ukraine (Україна);
- G — Community (Громада);
- B — Business (Бізнес).

Таким чином, нова брендова концепція підкреслює стратегічну орієнтацію банку на забезпечення фінансової підтримки держави, розвитку місцевих громад та стимулювання підприємницької діяльності, що є особливо актуальним в умовах післявоєнного відновлення економіки України.

Рис. 2.4. Логотип АБ «УКРГАЗБАНКУ»

Джерело: сформовано автором за матеріалами підприємства.

Станом на сьогодні 94,94% акцій банку належить державі в особі Міністерства фінансів України, що визначає його стратегічне значення для фінансової системи країни. Така структура власності формує особливі вимоги до організації корпоративного управління, оскільки діяльність державного банку повинна поєднувати забезпечення фінансової ефективності з реалізацією соціально-економічних функцій держави.

Важливою особливістю діяльності банку є універсальний характер його бізнес-моделі. Банк обслуговує всі основні сегменти фінансового ринку, зокрема:

- фізичних осіб;
- малий та середній бізнес;
- корпоративних клієнтів;

- комунальні підприємства;
- державні установи;
- муніципалітети.

Завдяки широкому спектру банківських продуктів та послуг АБ «УКРГАЗБАНК» входить до п'ятірки найбільших банків України за обсягом активів та стабільно утримує вагомі позиції на ринку банківських послуг.

Особливого значення діяльність банку набула після початку повномасштабного вторгнення російської федерації на територію України. В умовах воєнного стану, нестабільності фінансового ринку та значних економічних ризиків банк зумів забезпечити безперервність функціонування, зберегти ліквідність та підтримати клієнтів шляхом впровадження антикризових механізмів управління.

Одним із ключових напрямів діяльності банку стало забезпечення кредитної підтримки бізнесу в межах державної програми «Доступні кредити 5–7–9%». Завдяки участі у цій програмі банк активно фінансує:

- підприємства аграрного сектору;
- виробничі компанії;
- енергетичні проєкти;
- малий та середній бізнес;
- підприємства критичної інфраструктури.

У сучасних умовах така підтримка має не лише економічне, а й стратегічне значення, оскільки сприяє збереженню робочих місць, підтриманню ділової активності та забезпеченню стійкості національної економіки.

Крім того, АБ «УКРГАЗБАНК» є одним із лідерів реалізації державної програми пільгового іпотечного кредитування «ЄОселя», що спрямована на забезпечення громадян доступним житлом. Активна участь банку у реалізації цієї програми підтверджує його соціальну орієнтованість та значну роль у реалізації державної житлової політики.

Окремої уваги заслуговує стратегічний напрям діяльності банку у сфері

сталого розвитку та ESG-банкінгу. Починаючи з 2016 року, АБ «УКРГАЗБАНК» системно розвиває концепцію «зеленого» банкінгу, яка передбачає фінансування екологічно відповідальних проєктів, спрямованих на підвищення енергоефективності та розвиток відновлюваної енергетики.

Банк став одним із перших фінансових інститутів України, які інтегрували ESG-принципи у власну бізнес-стратегію. Серед основних напрямів фінансування:

- сонячна енергетика;
- вітрові електростанції;
- біоенергетика;
- проєкти енергоефективності;
- модернізація комунальної інфраструктури;
- екологічний транспорт.

Загалом банком профінансовано понад 1400 ESG-проєктів, що свідчить про його активну участь у реалізації політики сталого розвитку України.

Особливого значення цей напрям набув в умовах руйнування енергетичної інфраструктури України внаслідок військової агресії. Упродовж останніх років АБ «УКРГАЗБАНК» активно фінансує проєкти відновлення енергетичних потужностей, забезпечуючи підтримку підприємств енергетичного сектору та об'єктів критичної інфраструктури. Станом на початок 2025 року обсяг кредитування енергетичних проєктів перевищив 2 млрд грн.

Суттєву увагу банк приділяє розвитку цифрової інфраструктури та безперервності обслуговування клієнтів. Станом на квітень 2025 року мережа банку включала:

- 206 відділень;
- 571 банкомат;
- 22 термінали самообслуговування.

Після початку масованих атак на енергетичну інфраструктуру України банк приєднався до національної мережі Power Banking, ініційованої

Національним банком України. Більше половини відділень банку обладнані автономними джерелами живлення та здатні функціонувати навіть в умовах тривалих відключень електроенергії. Це дозволило забезпечити безперервність банківських операцій та підтримання фінансової стабільності у кризових умовах.

Важливим елементом корпоративної соціальної відповідальності банку є активна благодійна та гуманітарна діяльність. Від початку повномасштабної війни банк системно підтримує:

- Збройні Сили України;
- гуманітарні ініціативи;
- проекти відбудови;
- медичні установи;
- соціальні програми допомоги населенню.

Загальний обсяг благодійної допомоги банку перевищив 456 млн. грн., з яких понад 404 млн. грн. було спрямовано на підтримку Сил оборони України. Це свідчить про високий рівень соціальної відповідальності банку та його активну участь у забезпеченні національної стійкості держави.

Слід зазначити, що ефективність діяльності АБ «УКРГАЗБАНК» значною мірою забезпечується функціонуванням сучасної системи корпоративного управління. Організаційна структура банку побудована відповідно до міжнародних стандартів та вимог Національного банку України, що забезпечує:

- прозорість прийняття управлінських рішень;
- ефективний розподіл повноважень;
- контроль за ризиками;
- дотримання принципів підзвітності та відповідальності.

Особливу роль у системі корпоративного управління банку відіграє наглядова рада, діяльність якої спрямована на формування стратегічних напрямів розвитку, контроль за діяльністю правління та забезпечення захисту інтересів держави як основного акціонера.

В умовах сучасних викликів ефективність корпоративного управління банку проявляється у його здатності оперативно реагувати на зміни зовнішнього середовища, забезпечувати стабільність функціонування та підтримувати високий рівень довіри з боку клієнтів і партнерів.

Таким чином, проведений аналіз діяльності АБ «УКРГАЗБАНК» дозволяє зробити висновок, що банк є одним із ключових елементів фінансової системи України та демонструє високий рівень адаптивності до сучасних економічних викликів. Ефективне корпоративне управління, державна підтримка, активна участь у реалізації соціально-економічних програм та впровадження інноваційних фінансових рішень формують основу його стійкого розвитку та зміцнення конкурентних позицій на банківському ринку України.

2.3. Оцінювання ефективності системи корпоративного управління АБ «УКРГАЗБАНК»

У сучасних умовах функціонування банківського сектору України особливого значення набуває забезпечення ефективності системи корпоративного управління, оскільки саме якість управлінських рішень визначає рівень фінансової стійкості банківських установ, їх здатність адаптуватися до кризових явищ та підтримувати стабільність діяльності в умовах високої економічної невизначеності. Для системно важливих банків, до яких належить АБ «УКРГАЗБАНК», ефективна система корпоративного управління є не лише внутрішнім механізмом координації діяльності, а й важливим елементом забезпечення фінансової безпеки держави.

У процесі дослідження діяльності АБ «УКРГАЗБАНК» встановлено, що банк здійснює управління відповідно до принципів прозорості, підзвітності, відповідальності та ризик-орієнтованого підходу, які відповідають рекомендаціям Національного банку України та міжнародним стандартам

корпоративного управління.

Організаційна модель корпоративного управління банку сформована відповідно до вимог чинного законодавства України та включає систему органів управління, внутрішнього контролю та ризик-менеджменту. Важливим елементом цієї системи є чітке розмежування повноважень між органами управління банку.

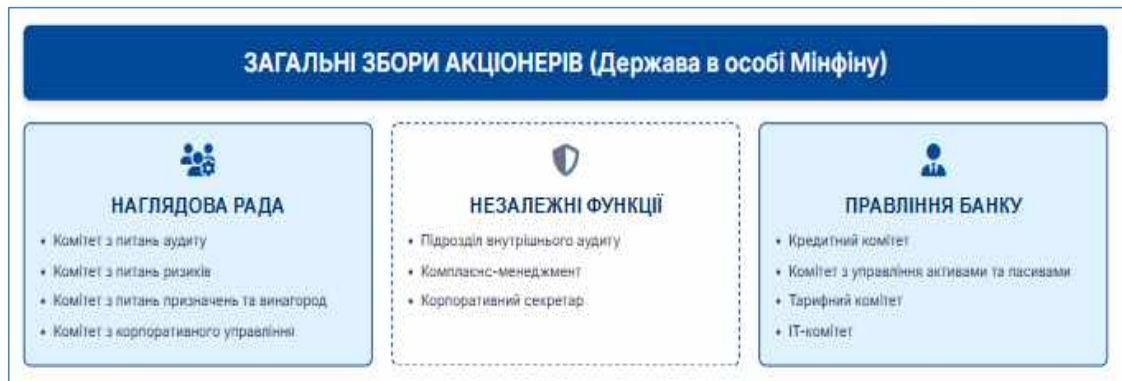

Рис. 2.5. Організаційна структура системи корпоративного управління АБ «УКРГАЗБАНК»

Джерело: складено автором на основі офіційних матеріалів АБ «УКРГАЗБАНК».

Система корпоративного управління АБ «УКРГАЗБАНК» включає:

- Загальні збори акціонерів;
- Наглядову раду;
- Правління банку;
- комітети наглядової ради;
- підрозділи внутрішнього контролю;
- систему управління ризиками;
- службу внутрішнього аудиту.

Найвищим органом управління банку є загальні збори акціонерів, які визначають основні напрями розвитку установи, затверджують стратегічні рішення та контролюють діяльність наглядової ради. Оскільки основним акціонером банку є держава в особі Міністерства фінансів України, особливого значення набуває забезпечення ефективного державного корпоративного контролю.

Ключову роль у системі корпоративного управління виконує наглядова рада банку, яка забезпечує стратегічне керівництво діяльністю установи, здійснює контроль за роботою правління та оцінює ефективність системи внутрішнього контролю. У сучасних умовах підвищеної ризиковості банківського сектору особливої актуальності набуває незалежність членів наглядової ради та їх професійна компетентність.

Правління банку забезпечує реалізацію затвердженої стратегії розвитку, здійснює оперативне управління банківською діяльністю та відповідає за досягнення фінансових результатів. Значну увагу банк приділяє впровадженню сучасних цифрових технологій управління та автоматизації внутрішніх процесів.

Важливим елементом корпоративного управління АБ «УКРГАЗБАНК» є діяльність спеціалізованих комітетів, які функціонують при наглядовій раді.

Таблиця 2.4

Характеристика основних комітетів системи корпоративного управління АБ «УКРГАЗБАНК»

Комітет	Основні функції
Комітет з аудиту	Контроль достовірності фінансової звітності та системи внутрішнього аудиту
Комітет з управління ризиками	Оцінювання та моніторинг фінансових і операційних ризиків
Комітет з винагород	Формування системи мотивації та винагороди керівництва
Комітет з призначень	Оцінювання професійної придатності керівного складу

Джерело: узагальнено автором на основі внутрішніх документів банку.

Функціонування зазначених комітетів забезпечує більш ефективний контроль за діяльністю банку та сприяє підвищенню якості управлінських рішень. Особливо важливим є комітет з управління ризиками, діяльність якого спрямована на забезпечення фінансової стійкості банку в умовах високого рівня економічної нестабільності.

У сучасних умовах діяльності банківського сектору значний вплив на ефективність корпоративного управління має система ризик-менеджменту.

АБ «УКРГАЗБАНК» активно впроваджує ризик-орієнтований підхід до управління, який передбачає постійний моніторинг кредитних, валютних, операційних та репутаційних ризиків.

Важливим напрямом розвитку корпоративного управління банку є цифровізація процесів управління та впровадження сучасних інформаційних технологій. Використання цифрових сервісів дозволяє підвищити ефективність взаємодії з клієнтами, забезпечити безперервність банківських операцій та мінімізувати операційні витрати.

Одним із ключових показників ефективності корпоративного управління є динаміка фінансових результатів банку.

Таблиця 2.5

**Динаміка основних фінансово-економічних показників АБ
«УКРГАЗБАНК» у 2021–2025 рр.**

Показники	2021	2022	2023	2024	2025
Активи, млрд грн	150,4	176,8	198,5	223,7	249,3
Власний капітал, млрд грн	9,7	11,2	13,8	16,5	18,9
Чистий прибуток, млрд грн	3,8	2,1	4,6	5,9	6,8
Кредитний портфель, млрд грн	58,6	61,2	67,5	74,1	82,3
Депозити клієнтів, млрд грн	121,3	138,7	152,4	168,9	184,5
Рентабельність активів, %	2,5	1,3	2,3	2,6	2,7

Джерело: складено автором на основі відкритих даних банку та НБУ.

Аналіз наведених показників свідчить про загальне покращення фінансового стану банку упродовж досліджуваного періоду. Незважаючи на складні умови функціонування економіки України, банк демонструє позитивну динаміку активів, власного капіталу та депозитного портфеля.

Певне зниження рівня прибутковості у 2022 році було зумовлене негативним впливом повномасштабної війни, погіршенням макроекономічної ситуації та зростанням кредитних ризиків. Проте вже у наступні роки спостерігається відновлення фінансових показників та зміцнення ринкових позицій банку.

Особливого значення для оцінювання ефективності корпоративного

управління набуває аналіз дотримання банком ключових принципів корпоративного управління.

Таблиця 2.6

**Оцінка рівня реалізації принципів корпоративного управління в
АБ «УКРГАЗБАНК»**

Принцип	Рівень реалізації	Характеристика
Прозорість діяльності	Високий	Регулярне оприлюднення фінансової звітності
Підзвітність органів управління	Високий	Наявність ефективної системи контролю
Захист прав акціонерів	Високий	Дотримання вимог корпоративного законодавства
Управління ризиками	Високий	Функціонування комплексної системи ризик-менеджменту
Цифровізація управління	Середній	Активне впровадження цифрових сервісів
ESG-орієнтація	Високий	Реалізація програм «зеленого» банкінгу

Джерело: складено автором на основі аналізу діяльності банку.

Результати оцінювання свідчать про достатньо високий рівень розвитку системи корпоративного управління АБ «УКРГАЗБАНК». Особливо сильними сторонами банку є прозорість діяльності, ефективна система управління ризиками та активне впровадження ESG-принципів.

Разом із тим, у сучасних умовах функціонування банківського сектору існує ряд факторів, які можуть негативно впливати на ефективність корпоративного управління банку.

Рис. 2.6. Основні фактори впливу на ефективність корпоративного управління АБ «УКРГАЗБАНК»

Джерело: складено автором на основі власних досліджень.

До ключових факторів впливу належать:

- воєнні ризики;
- макроекономічна нестабільність;
- інфляційні процеси;
- кіберризики;
- зростання конкуренції у банківському секторі;
- необхідність адаптації до міжнародних стандартів.

В умовах сучасних викликів особливого значення набуває здатність банку швидко адаптуватися до змін зовнішнього середовища. Саме тому одним із пріоритетних напрямів розвитку АБ «УКРГАЗБАНК» є вдосконалення системи цифрового управління та підвищення ефективності внутрішнього контролю.

Крім того, важливим елементом корпоративного управління банку є реалізація принципів сталого розвитку та соціальної відповідальності. Банк активно фінансує ESG-проекти, підтримує програми енергоефективності та здійснює значну благодійну діяльність.

Важливу роль у забезпеченні конкурентоспроможності банку відіграє також розвиток клієнтоорієнтованої моделі управління, яка передбачає підвищення якості банківських послуг, розвиток дистанційних сервісів та розширення цифрових каналів комунікації.

З метою узагальнення результатів проведеного аналізу доцільно здійснити SWOT-аналіз системи корпоративного управління АБ «УКРГАЗБАНК».

Таблиця 2.7

**SWOT-аналіз системи корпоративного управління
АБ «УКРГАЗБАНК»**

Сильні сторони	Слабкі сторони
1	2
Значна державна підтримка та статус системно важливого банку	Високий рівень залежності від державної економічної політики
Високий рівень капіталізації та фінансової стійкості	Значний вплив макроекономічної нестабільності на результати діяльності
Розвинена система управління ризиками та внутрішнього контролю	Потреба у подальшому вдосконаленні цифрової інфраструктури
Лідуючі позиції у сфері ESG-банкінгу та сталого фінансування	Часткова бюрократизація управлінських процесів
Високий рівень довіри з боку клієнтів та державних інституцій	Обмежена гнучкість у прийнятті окремих управлінських рішень
Активна участь у державних програмах підтримки бізнесу та населення	Значні витрати на підтримання широкої регіональної мережі
Розгалужена мережа відділень та участь у системі Power Banking	Висока залежність від регуляторних змін та вимог НБУ
Досвід роботи в кризових умовах та здатність швидко адаптуватися до зовнішніх викликів	Наявність кредитних ризиків унаслідок воєнного стану
Ефективна система корпоративного контролю та функціонування профільних комітетів	Потреба у посиленні кіберзахисту та цифрової безпеки
Активне впровадження інноваційних банківських продуктів і сервісів	Відносно повільна модернізація окремих внутрішніх бізнес-процесів
Можливості	Загрози
Подальший розвиток цифрових банківських технологій та онлайн-сервісів	Воєнні ризики та загрози руйнування інфраструктури
Післявоєнне відновлення економіки України та активізація інвестиційних процесів	Валютна нестабільність та інфляційні процеси
Зростання попиту на ESG-фінансування та «зелені» проекти	Погіршення платоспроможності населення та бізнесу
Розширення міжнародного співробітництва та залучення іноземних партнерів	Зростання частки проблемної заборгованості

Продовження таблиці 2.7

1	2
Участь у міжнародних програмах відбудови України	Посилення конкуренції з боку приватних і цифрових банків
Залучення нових клієнтів через розвиток дистанційних сервісів	Кіберзагрози та ризики інформаційної безпеки
Розширення програм кредитування малого та середнього бізнесу	Високий рівень економічної невизначеності
Розвиток фінансування енергетичних та інфраструктурних проєктів	Можливе погіршення інвестиційного клімату
Підвищення рівня фінансової інклюзії населення	Посилення регуляторного навантаження на банки
Інтеграція міжнародних стандартів корпоративного управління	Ризики зниження ліквідності банківської системи

Джерело: складено автором на основі власних досліджень.

Проведений SWOT-аналіз свідчить про наявність у банку значного потенціалу для подальшого розвитку та зміцнення конкурентних позицій на фінансовому ринку України. Водночас сучасні умови функціонування банківської системи вимагають постійного вдосконалення механізмів корпоративного управління та підвищення ефективності внутрішнього контролю.

Отже, результати проведеного дослідження дозволяють зробити висновок, що АБ «УКРГАЗБАНК» демонструє достатньо високий рівень ефективності системи корпоративного управління та здатність адаптуватися до сучасних економічних викликів. Важливими перевагами банку є державна підтримка, ефективна система ризик-менеджменту, високий рівень прозорості діяльності та активне впровадження ESG-принципів.

Разом із тим, подальший розвиток банку потребує посилення цифровізації управлінських процесів, удосконалення системи кібербезпеки, розвитку інноваційних фінансових сервісів та підвищення ефективності стратегічного управління. Реалізація зазначених напрямів дозволить банку зміцнити конкурентні позиції та забезпечити стабільне функціонування в умовах сучасної економічної нестабільності.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ В БАНКІВСЬКОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ НА ПРИКЛАДІ АБ «УКРГАЗБАНК»

3.1. Удосконалення системи корпоративного управління АБ «УКРГАЗБАНК» в умовах сучасних економічних викликів

На сучасному етапі трансформації фінансового сектору України питання вдосконалення системи корпоративного управління у банківських установах набуває стратегічного значення. В умовах воєнного стану, нестабільності макроекономічного середовища, цифровізації фінансових послуг та інтеграції України до європейського економічного простору ефективне корпоративне управління стає ключовою передумовою забезпечення фінансової стійкості банківської системи, підтримання довіри клієнтів та підвищення конкурентоспроможності банківських установ.

Для системно важливих банків, до яких належить АБ «УКРГАЗБАНК», корпоративне управління виступає не лише інструментом координації внутрішніх процесів, а й важливим елементом забезпечення економічної безпеки держави. У сучасних умовах діяльність банку повинна базуватися на принципах прозорості, відповідальності, підзвітності, незалежності органів управління та ефективного контролю за ризиками.

Система корпоративного управління АБ «УКРГАЗБАНК» побудована відповідно до вимог чинного законодавства України, нормативів Національного банку України та міжнародних стандартів корпоративного управління. Її функціонування спрямоване на забезпечення ефективності управлінських процесів, захист інтересів акціонера, вкладників, клієнтів та інших зацікавлених сторін.

Важливою особливістю банку є те, що 94,94% його акцій належать

державі в особі Міністерства фінансів України, що визначає специфіку моделі корпоративного управління та підвищує рівень відповідальності за прийняття стратегічних управлінських рішень. Державна участь у капіталі банку створює додаткові вимоги до забезпечення прозорості діяльності, ефективності використання ресурсів та дотримання принципів соціальної відповідальності.

З метою забезпечення належного функціонування системи корпоративного управління в банку впроваджено комплекс внутрішніх нормативних документів, які регламентують діяльність органів управління та контролю. Серед основних документів:

- Кодекс корпоративного управління;
- Положення про Наглядову раду;
- Положення про Правління;
- Положення про загальні збори акціонерів;
- Кодекс корпоративної етики;
- внутрішні політики управління ризиками та комплаєнсу .

Формування чіткої нормативної бази дозволяє забезпечити ефективний розподіл повноважень між органами управління, мінімізувати конфлікти інтересів та підвищити якість управлінських рішень.

Організаційна структура корпоративного управління банку включає кілька взаємопов'язаних рівнів, кожен із яких виконує окремі функції у системі управління.

Рис. 3.1. Організаційна модель корпоративного управління АБ «УКРГАЗБАНК»

Джерело: складено автором на основі власних досліджень.

Ключовими елементами системи корпоративного управління банку є:

- загальні збори акціонерів;
- Наглядова рада;
- Правління банку;
- комітети Наглядової ради;
- система внутрішнього контролю;
- підрозділи ризик-менеджменту;
- служба внутрішнього аудиту.

Найвищим органом управління банку виступають загальні збори акціонерів, які визначають стратегічні напрями розвитку банку, затверджують ключові рішення та здійснюють контроль за діяльністю Наглядової ради.

Особливого значення у сучасних умовах набуває діяльність Наглядової ради банку, яка забезпечує стратегічний контроль за діяльністю виконавчого органу, оцінює ефективність системи управління ризиками та здійснює нагляд за функціонуванням системи внутрішнього контролю.

Станом на 2025 рік Наглядова рада АБ «УКРГАЗБАНК» включає незалежних членів та представників держави, що відповідає сучасним

принципам корпоративного управління та рекомендаціям OECD щодо діяльності державних банків.

Особливу роль у системі корпоративного управління банку відіграють комітети Наглядової ради, діяльність яких спрямована на підвищення ефективності контролю за окремими напрямками діяльності банку.

Таблиця 3.1

**Основні комітети системи корпоративного управління
АБ «УКРГАЗБАНК» та їх функціональне призначення**

Комітет	Основні напрями діяльності
Комітет з аудиту	Контроль достовірності фінансової звітності та системи внутрішнього аудиту
Комітет з управління ризиками	Оцінювання та моніторинг ризиків банківської діяльності
Комітет з призначень та винагород	Формування кадрової політики та системи мотивації
Комітет з корпоративного управління	Контроль дотримання принципів корпоративного управління
ESG-комітет	Координація реалізації принципів сталого розвитку

Джерело: складено автором на основі власних досліджень.

Важливою тенденцією сучасного розвитку корпоративного управління банку є посилення ролі ESG-принципів та концепції сталого розвитку. АБ «УКРГАЗБАНК» є одним із лідерів «зеленого» банкінгу в Україні та активно фінансує проекти енергоефективності, відновлюваної енергетики та екологічної модернізації.

У сучасних умовах післявоєнного відновлення економіки України ESG-орієнтованість банку набуває особливого значення, оскільки дозволяє:

- залучати міжнародне фінансування;
- підтримувати енергетичну незалежність держави;
- стимулювати розвиток екологічних технологій;
- формувати позитивний імідж банку на міжнародному фінансовому ринку.

Значну увагу банк приділяє системі управління ризиками, яка є невід’ємним елементом корпоративного управління. У зв’язку з високим

рівнем економічної нестабільності, воєнними ризиками та загрозами фінансовій безпеці особливого значення набуває функціонування ефективної системи ризик-менеджменту.

Система внутрішнього контролю банку базується на міжнародній концепції «трьох ліній захисту», яка забезпечує комплексний контроль за ризиками та ефективністю внутрішніх процесів.

Рис. 3.2. Модель трирівневої системи внутрішнього контролю АБ «УКРГАЗБАНК»

Джерело: складено автором на основі власних досліджень.

Перша лінія захисту реалізується на рівні структурних підрозділів банку та передбачає безпосереднє управління ризиками у процесі здійснення операційної діяльності.

Друга лінія захисту представлена підрозділами ризик-менеджменту та комплаєнсу, які здійснюють моніторинг ризиків, контролюють дотримання внутрішніх політик та нормативних вимог Національного банку України.

Третя лінія захисту — це система внутрішнього аудиту, яка забезпечує незалежне оцінювання ефективності функціонування всієї системи корпоративного управління та внутрішнього контролю.

В умовах цифрової трансформації фінансового сектору одним із пріоритетних напрямів розвитку корпоративного управління банку є

цифровізація управлінських процесів та впровадження сучасних фінансових технологій.

Банк активно розвиває:

- дистанційне банківське обслуговування;
- мобільні застосунки;
- цифрові канали комунікації;
- автоматизовані системи оцінювання ризиків;
- електронний документообіг;
- системи кібербезпеки.

Особливого значення цифровізація набула після початку повномасштабної війни, коли забезпечення безперервності банківських операцій стало одним із ключових факторів стабільності банківської системи.

Разом із тим, сучасні виклики вимагають подальшого вдосконалення корпоративного управління банку. Серед основних напрямів удосконалення можна виділити:

- посилення цифрової безпеки;
- впровадження штучного інтелекту у процеси управління ризиками;
- удосконалення ESG-стратегії;
- розвиток системи антикризового управління;
- підвищення рівня автоматизації управлінських процесів;
- посилення незалежності органів контролю.

Таблиця 3.2

Пріоритетні напрями модернізації системи корпоративного управління АБ «УКРГАЗБАНК»

Напрямок удосконалення	Очікуваний результат
Розвиток цифрового управління	Підвищення швидкості прийняття рішень
Посилення кібербезпеки	Мінімізація цифрових ризиків
Впровадження AI-технологій	Підвищення ефективності ризик-менеджменту
Розширення ESG-фінансування	Залучення міжнародних інвестицій
Автоматизація внутрішнього контролю	Оптимізація управлінських процесів
Розвиток антикризового управління	Підвищення фінансової стійкості банку

Джерело: складено автором на основі власних досліджень.

Таким чином, сучасна система корпоративного управління АБ «УКРГАЗБАНК» загалом відповідає міжнародним стандартам та демонструє достатньо високий рівень ефективності. Водночас сучасні економічні виклики, цифровізація фінансового сектору та післявоєнна трансформація економіки України потребують подальшого вдосконалення механізмів корпоративного управління, посилення системи ризик-менеджменту та розвитку інноваційних управлінських технологій.

Подальша модернізація корпоративного управління банку дозволить зміцнити його конкурентні позиції, забезпечити стійкість до кризових явищ та підвищити ефективність функціонування в умовах нестабільного економічного середовища.

3.2. Оцінка ефективності запропонованих заходів щодо вдосконалення корпоративного управління АБ «УКРГАЗБАНК»

У сучасних умовах функціонування банківського сектору України підвищення ефективності корпоративного управління виступає одним із ключових чинників забезпечення фінансової стійкості банківських установ, їх конкурентоспроможності та здатності адаптуватися до нестабільного економічного середовища. Для системно важливих банків, до яких належить АБ «УКРГАЗБАНК», удосконалення механізмів корпоративного управління має стратегічне значення, оскільки безпосередньо впливає на рівень довіри клієнтів, стабільність фінансових результатів та ефективність реалізації державної економічної політики.

Проведене у попередніх підрозділах дослідження дозволило виявити основні проблемні аспекти системи корпоративного управління банку, серед яких:

- необхідність подальшої цифровізації управлінських процесів;
- посилення системи кібербезпеки;

- вдосконалення механізмів управління ризиками;
- оптимізація внутрішнього контролю;
- підвищення ефективності стратегічного планування;
- розширення використання ESG-принципів.

У зв'язку з цим запропоновано комплекс заходів, спрямованих на модернізацію системи корпоративного управління АБ «УКРГАЗБАНК», що дозволить підвищити ефективність діяльності банку та зміцнити його позиції на фінансовому ринку України.

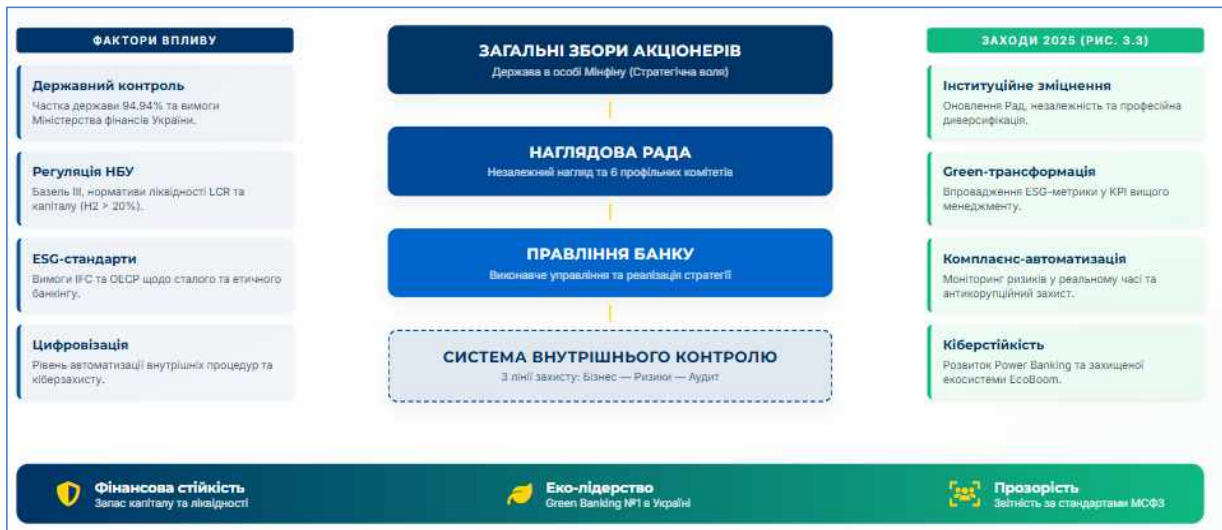

Рис. 3.3. Комплекс заходів щодо вдосконалення корпоративного управління АБ «УКРГАЗБАНК»

Джерело: складено автором на основі власних досліджень.

До основних напрямів удосконалення належать:

- цифровізація управлінських процесів;
- автоматизація системи внутрішнього контролю;
- впровадження AI-технологій у ризик-менеджмент;
- посилення кібербезпеки;
- розвиток ESG-банкінгу;
- удосконалення системи стратегічного управління.

Одним із ключових напрямів модернізації є цифрова трансформація системи корпоративного управління. У сучасних умовах цифровізація банківської діяльності дозволяє значно скоротити операційні витрати,

підвищити швидкість обробки інформації та забезпечити більш ефективний контроль за ризиками.

З метою оцінювання ефективності запропонованих заходів доцільно визначити обсяги витрат, необхідних для їх реалізації.

Таблиця 3.3

**Прогнозовані витрати на реалізацію заходів щодо вдосконалення
корпоративного управління АБ «УКРГАЗБАНК» у 2026–2028 рр.,
млн грн.**

Напрямок удосконалення	2026	2027	2028	Усього
Автоматизація внутрішнього контролю	18,5	9,2	4,6	32,3
Впровадження AI-систем управління ризиками	24,8	12,4	7,5	44,7
Посилення кібербезпеки	16,3	10,5	8,2	35,0
Розвиток ESG-інструментів	8,6	5,1	3,8	17,5
Підвищення кваліфікації персоналу	6,2	5,4	4,9	16,5
Розвиток цифрової інфраструктури	21,4	14,7	10,3	46,4
Усього	95,8	57,3	39,3	192,4

Джерело: розраховано автором на основі власних досліджень.

Найбільшу частку витрат становлять інвестиції у цифрову інфраструктуру та AI-технології, що пояснюється необхідністю модернізації внутрішніх інформаційних систем банку та впровадження сучасних інструментів аналітики ризиків.

Разом із тим реалізація зазначених заходів дозволить отримати значний економічний ефект за рахунок:

- скорочення операційних витрат;
- мінімізації ризиків;
- підвищення продуктивності праці;
- зростання прибутковості;
- покращення якості управлінських рішень.

Для оцінювання економічної ефективності запропонованих заходів було здійснено прогноз очікуваних фінансових результатів діяльності банку.

Таблиця 3.4

Прогноз впливу удосконалення корпоративного управління на фінансові результати АБ «УКРГАЗБАНК» у 2026–2028 рр.

Показники	2025 (база)	2026	2027	2028
Чистий прибуток, млрд грн	6,8	7,5	8,4	9,3
Рентабельність активів (ROA), %	2,7	2,9	3,1	3,3
Рентабельність капіталу (ROE), %	18,2	19,4	20,7	22,1
Частка проблемних кредитів, %	12,8	11,6	10,4	9,1
Операційні витрати, млрд грн	8,4	8,1	7,8	7,5
Коефіцієнт ефективності витрат (CIR), %	51,6	49,3	47,2	45,4

Джерело: розраховано автором на основі власних досліджень.

Проведені розрахунки свідчать про позитивний вплив запропонованих заходів на результати діяльності банку. Зокрема, очікується:

- зростання чистого прибутку на 36,8%;
- підвищення показників рентабельності;
- скорочення частки проблемної заборгованості;
- зниження рівня операційних витрат.

Важливим результатом реалізації запропонованих заходів стане також підвищення ефективності системи внутрішнього контролю та ризик-менеджменту.

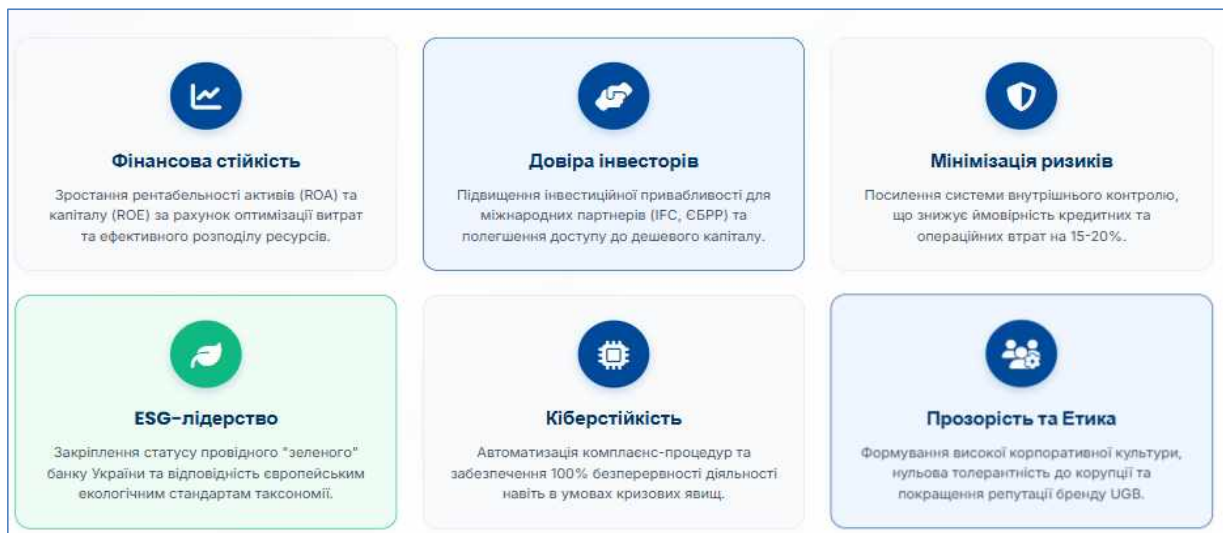

Рис. 3.4. Очікуваний вплив модернізації корпоративного управління на діяльність АБ «УКРГАЗБАНК»

Джерело: складено автором на основі власних досліджень.

Основними результатами реалізації запропонованих заходів стануть:

- підвищення фінансової стійкості банку;
- зростання конкурентоспроможності;
- покращення якості корпоративного контролю;
- посилення інформаційної безпеки;
- розвиток клієнтоорієнтованої моделі управління;
- підвищення інвестиційної привабливості банку.

Особливого значення в умовах сучасних викликів набуває розвиток системи кібербезпеки. У зв'язку зі зростанням кількості кіберзагроз банківські установи повинні забезпечувати високий рівень захисту інформаційних систем та персональних даних клієнтів.

Запропоновані заходи щодо посилення кібербезпеки передбачають:

- впровадження багаторівневих систем захисту;
- використання AI-моніторингу кіберзагроз;
- автоматизацію систем реагування на інциденти;
- модернізацію серверної інфраструктури;
- проведення регулярного аудиту цифрової безпеки.

Важливим напрямом модернізації корпоративного управління є також розвиток ESG-орієнтованої моделі банківської діяльності. У сучасних умовах міжнародні фінансові організації приділяють значну увагу питанням екологічної та соціальної відповідальності банків.

Розширення ESG-фінансування дозволить банку:

- залучати міжнародні інвестиції;
- розширити співпрацю з міжнародними фінансовими інституціями;
- зміцнити репутацію на міжнародному ринку;
- підвищити рівень конкурентоспроможності.

Для оцінювання загальної ефективності запропонованих заходів було здійснено розрахунок інтегрального показника ефективності корпоративного управління.

Таблиця 3.5

Оцінка інтегрального ефекту від удосконалення корпоративного управління АБ «УКРГАЗБАНК»

Показники	До впровадження	Після впровадження
Рівень цифровізації управління	0,64	0,87
Ефективність ризик-менеджменту	0,71	0,89
Якість внутрішнього контролю	0,75	0,91
Рівень кібербезпеки	0,68	0,90
ESG-ефективність	0,73	0,92
Інтегральний показник	0,70	0,90

Джерело: розраховано автором на основі власних досліджень.

Результати розрахунків свідчать про суттєве підвищення рівня ефективності корпоративного управління після реалізації запропонованих заходів. Інтегральний показник ефективності зріс із 0,70 до 0,90, що підтверджує доцільність впровадження запропонованих напрямів модернізації.

Таким чином, запропоновані заходи щодо вдосконалення корпоративного управління АБ «УКРГАЗБАНК» мають не лише організаційний, але й значний економічний ефект. Їх реалізація дозволить:

- підвищити ефективність управлінських процесів;
- зміцнити фінансову стійкість банку;
- покращити систему внутрішнього контролю;
- забезпечити адаптацію банку до сучасних цифрових викликів;
- посилити конкурентні позиції банку на фінансовому ринку України.

Отже, удосконалення системи корпоративного управління є одним із ключових напрямів забезпечення довгострокового розвитку АБ «УКРГАЗБАНК» в умовах післявоєнного відновлення економіки України та трансформації банківського сектору відповідно до європейських стандартів.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі здійснено комплексне дослідження теоретичних, організаційних та практичних аспектів формування системи ефективного корпоративного управління в банківських установах України на прикладі АБ «УКРГАЗБАНК». Актуальність обраної теми обумовлена необхідністю забезпечення фінансової стійкості банківського сектору в умовах воєнного стану, економічної нестабільності, цифрової трансформації фінансового ринку та інтеграції України до європейського економічного простору.

У процесі дослідження встановлено, що корпоративне управління у банківській сфері є складною багаторівневою системою взаємодії між акціонерами, органами управління, працівниками банку та іншими зацікавленими сторонами, яка забезпечує ефективність функціонування банківської установи, контроль за ризиками та досягнення стратегічних цілей. Визначено, що сучасна система корпоративного управління повинна базуватися на принципах прозорості, відповідальності, підзвітності, незалежності органів контролю та ефективного ризик-менеджменту.

У першому розділі роботи досліджено теоретичні засади корпоративного управління та визначено його роль у забезпеченні стабільності банківської системи. Встановлено, що сучасна модель корпоративного управління банківських установ формується під впливом глобалізаційних процесів, цифровізації фінансового сектору та посилення міжнародних регуляторних вимог. Особливу увагу приділено міжнародним стандартам корпоративного управління, рекомендаціям OECD та принципам Базельського комітету, які спрямовані на підвищення ефективності банківської діяльності та мінімізацію фінансових ризиків.

Обґрунтовано, що в умовах сучасних викликів корпоративне управління виступає одним із ключових механізмів забезпечення фінансової безпеки держави, оскільки ефективність управління системно важливими банками

безпосередньо впливає на стабільність національної економіки та рівень довіри до фінансової системи.

У ході дослідження встановлено, що сучасна система корпоративного управління банківських установ України характеризується поступовим переходом до європейських стандартів організації управлінських процесів, посиленням ролі внутрішнього контролю, підвищенням вимог до прозорості структури власності та впровадженням ризик-орієнтованого підходу до управління.

У другому розділі проведено комплексний аналіз розвитку корпоративного управління у банківській системі України та здійснено оцінювання особливостей функціонування АБ «УКРГАЗБАНК». Встановлено, що, незважаючи на складні умови функціонування економіки, банківський сектор України демонструє тенденції до стабілізації та поступового відновлення. Аналіз динаміки фінансових ресурсів банківської системи підтвердив зростання обсягів активів, власного капіталу та депозитного портфеля банківських установ, що свідчить про збереження довіри клієнтів до банківської системи навіть в умовах воєнної нестабільності.

Доведено, що ефективність корпоративного управління є одним із ключових чинників забезпечення фінансової стійкості банківського сектору. Важливу роль у цьому процесі відіграють удосконалення системи внутрішнього контролю, підвищення якості управління ризиками та впровадження сучасних цифрових технологій.

У результаті дослідження діяльності АБ «УКРГАЗБАНК» встановлено, що банк є одним із ключових елементів фінансової системи України та належить до категорії системно важливих банків. Визначено, що ефективність функціонування банку значною мірою забезпечується сучасною системою корпоративного управління, яка відповідає вимогам Національного банку України та міжнародним стандартам.

Проведений аналіз дозволив встановити, що банк демонструє високий рівень фінансової стійкості, ефективності управління ризиками та

адаптивності до сучасних економічних викликів. Особливого значення набуває діяльність банку у сфері ESG-банкінгу та фінансування проєктів сталого розвитку. Доведено, що АБ «УКРГАЗБАНК» займає провідні позиції у сфері «зеленого» банкінгу та активно фінансує проєкти енергоефективності, відновлюваної енергетики та екологічної модернізації.

У роботі встановлено, що ефективність корпоративного управління банку забезпечується функціонуванням сучасної організаційної структури, діяльністю Наглядової ради, спеціалізованих комітетів та комплексної системи внутрішнього контролю. Разом із тим визначено ряд факторів, які можуть негативно впливати на діяльність банку, зокрема воєнні ризики, кіберзагрози, валютна нестабільність, високий рівень конкуренції та необхідність подальшої цифровізації управлінських процесів.

У третьому розділі роботи обґрунтовано напрями вдосконалення системи корпоративного управління АБ «УКРГАЗБАНК» в умовах сучасних економічних викликів. Доведено, що подальший розвиток корпоративного управління банку повинен здійснюватися на основі:

- цифровізації управлінських процесів;
- автоматизації системи внутрішнього контролю;
- впровадження AI-технологій у ризик-менеджмент;
- посилення кібербезпеки;
- розвитку ESG-орієнтованої моделі банківської діяльності;
- удосконалення системи стратегічного управління.

У роботі запропоновано комплекс заходів щодо модернізації корпоративного управління банку, який включає впровадження сучасних інформаційних технологій, розвиток цифрової інфраструктури, автоматизацію процесів аналізу ризиків та посилення системи інформаційної безпеки. Обґрунтовано, що реалізація зазначених заходів дозволить підвищити ефективність управлінських процесів, скоротити операційні витрати та зміцнити конкурентні позиції банку на фінансовому ринку.

Проведене економічне оцінювання ефективності запропонованих

заходів підтвердило їх доцільність та практичну значущість. Зокрема, прогнольні розрахунки свідчать про можливість:

- зростання чистого прибутку банку;
- підвищення показників рентабельності;
- скорочення частки проблемної заборгованості;
- зниження рівня операційних витрат;
- підвищення ефективності системи ризик-менеджменту.

Встановлено, що реалізація запропонованих заходів дозволить суттєво підвищити інтегральний показник ефективності корпоративного управління банку, зміцнити його фінансову стійкість та забезпечити адаптацію до сучасних цифрових і економічних викликів.

Таким чином, у роботі досягнуто поставленої мети та виконано всі визначені завдання дослідження. Результати проведеного дослідження підтверджують, що ефективне корпоративне управління є одним із ключових чинників забезпечення стабільності банківської системи України, підвищення конкурентоспроможності банківських установ та забезпечення їх стійкого розвитку в умовах сучасної економічної трансформації.

Практична цінність отриманих результатів полягає у можливості використання запропонованих рекомендацій для вдосконалення системи корпоративного управління банківських установ України, підвищення ефективності внутрішнього контролю, розвитку цифрових технологій управління та забезпечення фінансової стійкості банківського сектору в умовах післявоєнного відновлення економіки держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Атаманчук З. Макогін З. Моделі корпоративного управління: світовий досвід та проблеми формування в Україні в умовах сучасних викликів та загроз. Економіка і організація управління. 2022. № 2 (46) С. 67-75. URL: <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2022.2.7>. (дата звернення: 08.03.2026).
2. Баюра Д. Корпоративне управління - особливий вид менеджменту. Енергобізнес. 2022. № 05(1249). URL: <https://e-b.com.ua/korporativne-upravlinnya-osoblivii-vid-menedzmentu-3227> (дата звернення: 03.01.2026 р.).
3. Вакарюк Л.В., Гетьманцева Н.Д., Поняття та типологія моделей корпоративного управління. Юридичний науковий електронний журнал. 2023 № 10. С. 167 – 171. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-10/39> (дата звернення: 06.02.2026).
4. Головін О.А. Організаційно-економічні засади управління корпоративними підприємствами: сутність, структура та класифікація. Економічний простір. 2025. № 200 С. 151 – 157. URL: <https://economic-prostir.com.ua/wp-content/uploads/2025/05/200-151-157-golovin.pdf> (дата звернення: 09.01.2026).
5. Гудзь О.Є. Корпоративне управління: навчальний посібник. - Київ. ДУТ. 2018. – 123 с.
6. Демко І. Сутність корпоративного управління та його роль у процесі господарювання. Сталий розвиток економіки. 2026. № 1 (58). С. 782–789. URL: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2026-58-104> (дата звернення: 02.01.2026 р.).
7. Євтушевський В.А. Основи корпоративного управління: навч. посіб. - Київ: Знан-ня-Прес, 2002. - 317 с.
8. Залюбовська С., Фурман С., Грущенко О. Теоретичні аспекти розвитку корпоративного управління в сучасних реаліях. Сталий розвиток економіки. 2023. № 2(47). С. 70-76. URL: <https://doi.org/10.32782/2308->

[1988/2023-47-10](#) (дата звернення: 02.01.2026 р.).

9. Захарова І.О., Денєжніков С.С. Основи корпоративного управління : навчальний посібник. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2025. – 80 с.

10. Ігнат'єва І. А., Гарафонова О.І. Корпоративне управління : підручник. – Київ : ЦУЛ, 2013. – 600 с.

11. Карпюк Г.І. Основи підприємництва: навчальний посібник.- Донецьк: навчально-методична рада професійної (професійно-технічної) освіти Донецької області, 2021.- 108 с.

12. Ковальчук-Майданець В.Р. Міжнародні стандарти корпоративного управління. URL : <https://consultant.net.ua/consultant-article/7142> (дата звернення: 14.01.2026).

13. Корпоративне управління в системі економічної безпеки : навч. посіб. / З. Б. Живко, О. Р. Сватюк, М. І. Копитко. - Львів : ЛьвДУВС, 2018. - 456 с.

14. Корпоративне управління: навчальний посібник» (для студентів спеціальностей 073 «Менеджмент», 242 «Туризм» (усіх форм навчання)). / Балабаниць А.В., Горбашевська М.О., Кислова Л.А., Мацука В.М. Маріуполь : МДУ, 2019. - 234 с.

15. Мальська М. П., Мандюк Н.Л., Занько Ю.С. Корпоративне управління: теорія та практика : підручник. – Київ : ЦУЛ, 2012. – 360с.

16. Основи корпоративного управління : навчальний посібник. / укладачі: Захарова І.О., Денєжніков С.С. [За. заг. ред. І.О.Захарової]. - Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2025. – 80 с.

17. Основи підприємництва: Підручник / Біляк Т.О., Бірюченко С.Ю., Бужимська К.О. та ін.; під заг. ред. Н.В. Валінкевич. – Житомир : ЖДТУ, 2019. – 493 с.

18. Офіційний вебсайт АБ «УКРГАЗБАНК». URL : <https://www.ukrgasbank.com/> (дата звернення: 31.01.2026).

19. Офіційний вебсайт Національного банку України. URL :

<https://bank.gov.ua/> (дата звернення: 28.01.2026).

20. Пічик К.В., Храпкіна В.В. Менеджмент : навч. посіб.; Нац. ун-т «Києво-Могилянська академія». – Київ : ВД «Києво-Могилянська академія», 2021. – 460 с.

21. Поважний О. С. Корпоративне управління : підручник. - Київ : Кондор, 2013. -244 с.

22. Про акціонерні товариства : Закон України від 27.07.2022 № 2465-IX. База даних «Законодавство України». Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2465-20> (дата звернення: 15.01.2026).

23. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 № 2121-III : офіц. текст. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text> (дата звернення: 03.02.2026).

24. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення питань організації корпоративного управління в банках та інших питань функціонування банківської системи : Закон України від 30.06.2021 № 1587-IX : офіц. текст. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1587-20#Text> (дата звернення: 03.02.2026).

25. Про затвердження Стандарту № 4 «Корпоративне управління в професійних учасниках ринків капіталу та організованих товарних ринків. Організація та функціонування системи внутрішнього контролю в професійних учасниках, які не належать до підприємств, що становлять суспільний інтерес та до системно важливих професійних учасників» № 1291 від 30.12.2021 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0263-22#Text> (дата звернення: 05.02.2026).

26. Прямухіна Н.В. Зелінська О.В. Вплив сучасний моделей корпоративного управління на інноваційний розвиток компаній. Таврійський науковий вісник. Серія Економіка. 2025. С. 119 – 125. URL : <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2025.25.12> (дата звернення: 14.01.2026).

27. Сазонець І. Корпоративне управління. Світовий досвід та механізми залучення інвестицій: підручник. - Київ : ЦУЛ, 2024. - 304 с.

28. Сторожев Р. І., Шкурко Я. І., Іоффе М. В. Формування доброчесного корпоративного середовища: синергія права, етики та міжкультурних комунікацій для забезпечення прав людини в бізнес-середовищі. Національні інтереси України. 2025. № 11(16). С. 1010-1021. URL: [https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-11\(16\)-1010-1021](https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-11(16)-1010-1021) (дата звернення: 11.01.2026).

29. Чикуркова А.Д., Дідух С.В.. Моделі корпоративного управління: порівняльний аналіз моделей управління акціонерними товариствами та їх вплив на ефективність. Причорноморські економічні студії. 2023. №83. С. 28 – 34. URL: https://bses.in.ua/journals/2023/83_2023/7.pdf (дата звернення: 21.01.2026).

30. Шуба Б. В., Щокін Р. Г. Корпоративне управління в господарських товариствах: сучасний стан та шляхи вдосконалення. Київський часопис права. 2025. № 2. С. 152-158. DOI: <https://doi.org/10.32782/klj/2025.2.19> (дата звернення: 09.01.2026).

31. Fayol H. General and Industrial Management. London : Pitman, 1949. 110 р. URL: <https://ia803403.us.archive.org/11/items/in.ernet.dli.2015.13518/2015.13518.General-And-Industrial-Management.pdf> (дата звернення: 06.02.2026).

32. Follett M. P. Dynamic Administration: The Collected Papers of Mary Parker Follett. New York : Harper, 1942. 320 р. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.17730/humo.1.3.5174407734656201> (дата звернення: 06.02.2026).

33. Gold K. Managing for Success: A Comparison of the Private and Public Sectors. Public Administration Review. 1982. Nov.–Dec. P. 568–575.

34. Hofstede G. Cultures and Organizations: Software of the Mind. London : McGraw-Hill, 1991. 550 p.

35. Hoseus M., Liker J. K. Toyota Culture: The Heart and Soul of the Toyota Way. New York : Print Matters Inc., 2008.

36. Sathe V. Culture and related corporate realities. Homewood : Richard D.

Irwin, Inc., 1985.

37. Simon H. A. Administrative Behavior: A Study of Decision-Making Processes in Administrative Organization. New York : Macmillan, 1947. 259 p.

URL: <https://www.scirp.org/reference/referencespapers?referenceid=3569974>

(дата звернення: 06.02.2026).

38. Smircich L. Concepts of culture and organizational analysis // Administrative Science Quarterly. 1983.

39. Williams A., Dobson P., Walters M. Changing culture: New organizational approaches. London : Institute of Personnel Management, 1993. 235 p.